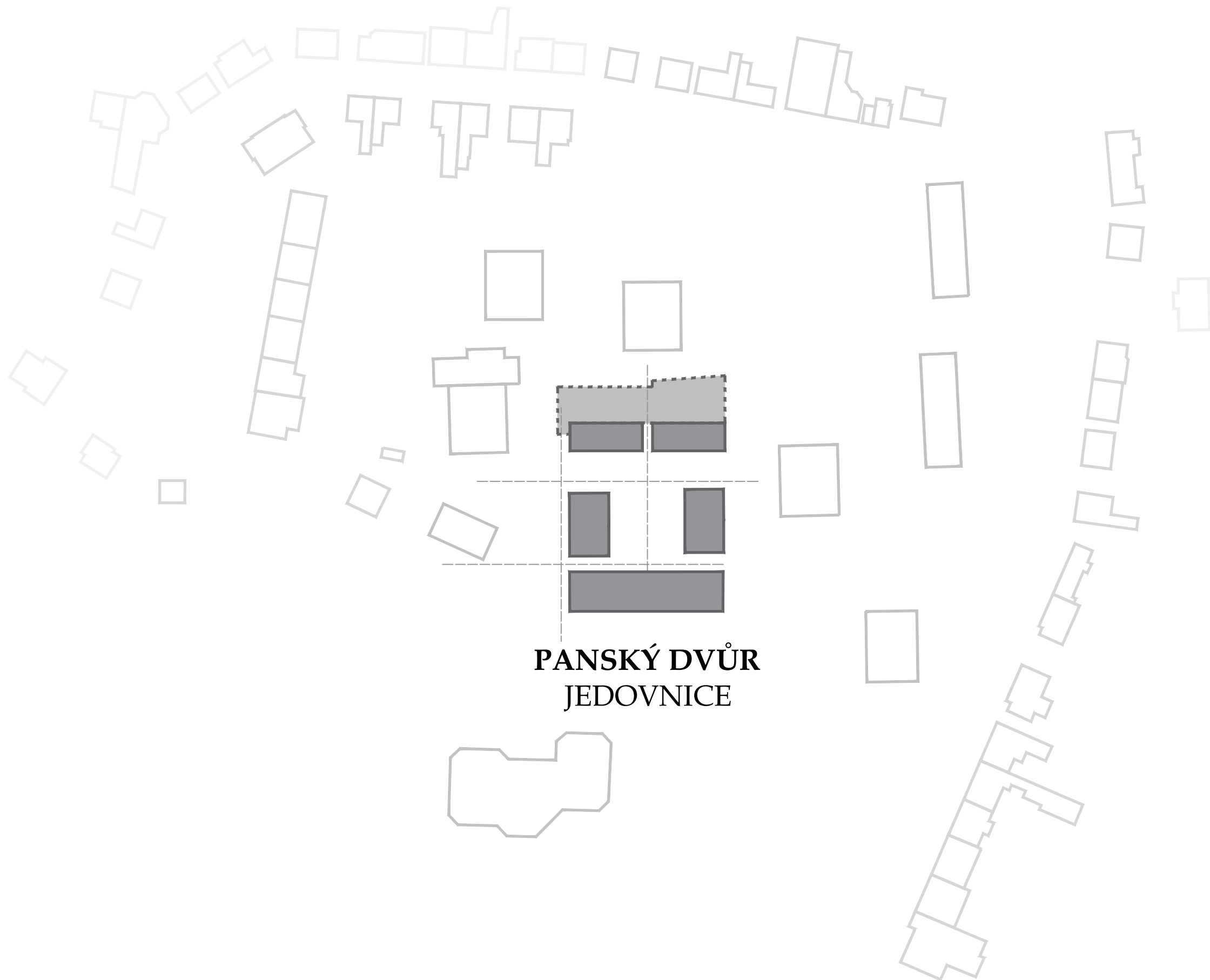

**PANSKÝ DVŮR
JEDOVNICE**

This architectural rendering depicts a modern cultural center in Jedovnice. The main building features a dark, gabled roof with a large overhang and a facade of vertical wooden slats. A prominent white, multi-tiered tower stands in the background. The foreground shows a paved plaza with a stage where a folk band in traditional attire is performing. A tall, slender tree stands on the stage. People are seen walking, a woman is riding a red bicycle, and a dog is sitting on the grass. The sky is blue with scattered white clouds.

PANSKÝ DVŮR
JEDOVNICE

Název akce: Architektonicko-urbanistické ideové studie adaptace panského dvora - bývalého lihovaru (stavba na p.č. 970, k.ú Jedovnice)

Stupeň: studie

Objednatel: Městys Jedovnice
Havlíčkovo nám. 71
IČ: 00280283
DIČ: CZ00280283

Kontaktní osoba: Ing. arch. Martin Vávra
předseda Komise výstavby a územního plánování
773 961 244
arch.vavra@gmail.com

Zhotovitel: Architekti Hrůša & spol., Ateliér Brno, s r.o
Slepá 16, Brno, 602 00
IČ: 25517562
DIČ: CZ25517562

Zastoupen: Prof. Ing. arch. Petr Hrůša

Autoři: prof. Ing. arch. Petr Hrůša
Ing. arch. David Příklad

Spolupráce: Ing. arch. Michal Souček
Ing. arch. Alžběta Ronovská
bc. Želmíra Macíková
Ing. arch. Jaromír Stříbrný
Ing. arch. Vít Zenkl

ANALYTICKÝ ROZBOR LOKALITY

Jedovnice jsou městysem, obcí, která je branou do Moravského krasu. Jako městyse o velikosti cca 3000 obyvatel nabízí dobré podmínky pro širší občanskou vybavenost. Ta může sloužit po většinu roku pro obyvatele obce a okolí, přes sezónu také vyznavačům turistiky a sportovních aktivit, zejména v oblasti vodních sporů. Pro celé spádové území je sice přirozeným těžištěm město Blansko vzdálené jen cca 5 km od městyse Jedovnice, Brno je vzdáleno 25 km; z toho vyplývá, že Jedovnice jsou cílovým místem i pro návštěvníky z Brna a přilehlého regionu. Jakou měrou se bude na hospodaření a charakteru Jedovnic podílet tato spádovost záleží na dokončení strategického plánu, který je ve fázi přípravy a předložená studie jej může pomoci doladit v jeho déle trvající platnosti, např. navazující na krajinný rámec v sousedství s Moravským krasem a historii jako iniciační know-how. Spádovost byla zřejmá už ve středověku, kdy kromě existence tvrze se v Jedovnicích konaly výroční trhy. K nim zřejmě přispívala i existence Panského dvora, což v dnešní době postrádá původní význam. Jedovnice si ale relativně zachovaly svůj charakter se statusem městečka, paradoxně jeho zachování ovlivnilo nevybudování železniční tratě z Blanska do Vyškova, a tak máme zde co do činění s urbanistickým potenciálem, a z toho vycházejícím i architektonickým uchopením charakteru pro proměnu Panského dvora.

Pokud jde o významné prvky, je zde rybník Olšovec, který se hlavně přispívá k tomu, že Jedovnice jsou hlavně přes léto přirozené turistické místo. To generuje pro Jedovnice silné stránky, mezi které lze zahrnovat:

- rozsáhlý a hojně využívaný rybník Olšovec,
- turistické zázemí (včetně kemp, půjčovny vodních plavidel, občerstvení),
- okolní přírodu (turistické a cyklistické stezky),
- vlastní mateřskou, základní i střední škola
- Kostel sv. Petra a Pavla s unikátně hodnotnou moderní intervencí uměleckých děl
- z 60. let 20. století od Mikuláše Medka, Karla Nepraše, Jana Koblasy, Josefa Istlera a Ludvíka Kolka., což vytváří pro obyvatele městyse anebo i vzdělanější návštěvníky s okolím kostela určité duchovní centrum.

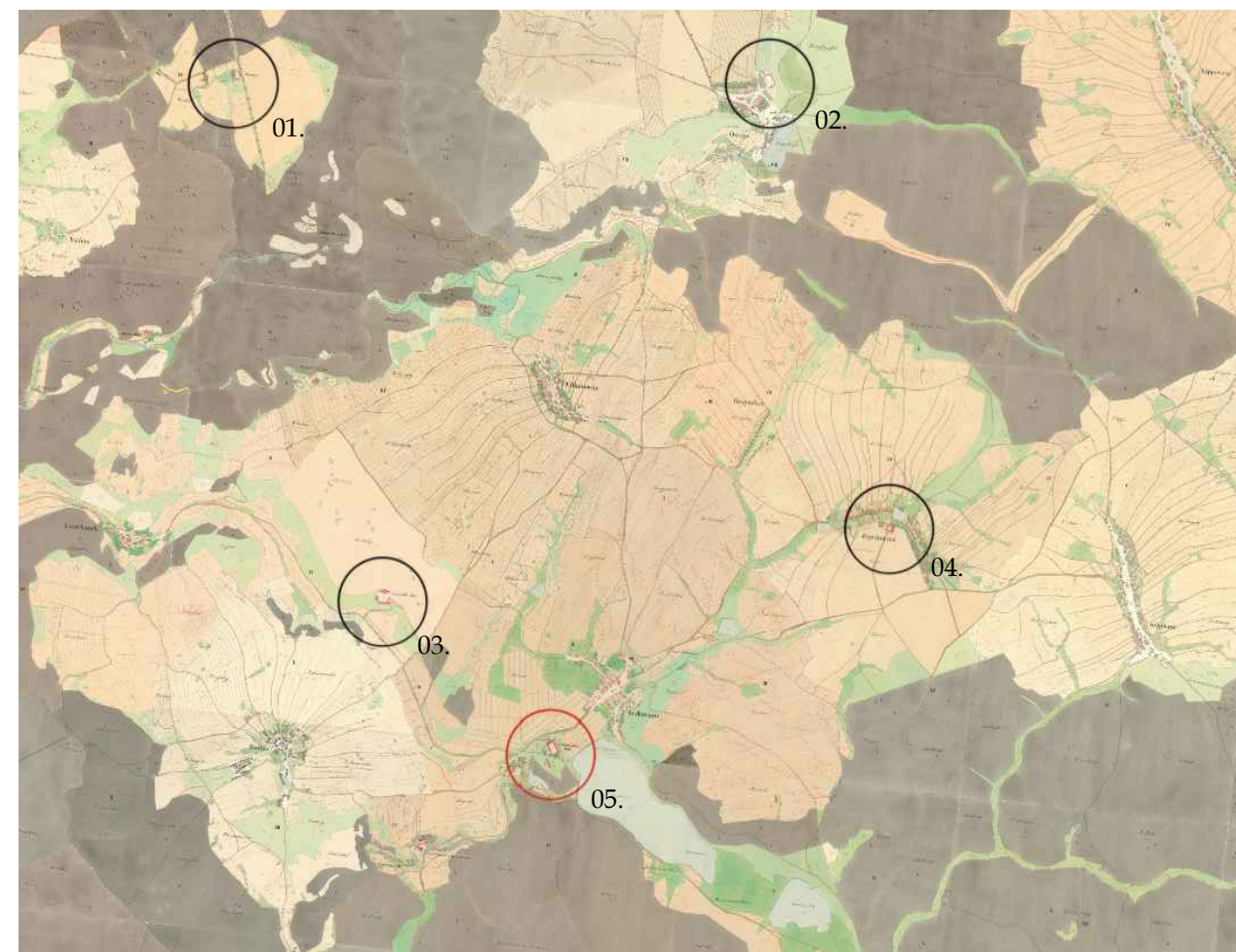
Pokud jde o problémy či slabší stránky, pak je to:

- tranzitní doprava vedoucí středem obce,
- náměstí, které plní pouze komunikační funkci,
- některé dezurbanizační počiny z minulého století vycházející z minulého režimu, které však na pozitivní život obyvatel nemají negativní vliv
- výše uvedené a dopady z dopravy se projevují jako oslabující prvky esteticky a historicky jinak pozitivně vnímatelného vizuálního koloritu.

Jedovnice však nabízejí nebývale nadstandardní příležitosti využít více svého potenciálu jakým je například:

- vzácné přírodní rámce v okolí s nedalekou vzdáleností k přírodní zajímavosti propasti Macocha, Jedovnického propadání,
- Křtiny s kostelem Jména Panny Marie a bývalým proboštvím řádu premonstrátů v Brně Zábřdovicích od architekta Jana Blažeje Santiniho,
- větrný mlýn v Rudici s blízkým geoparkem s horninami Moravského krasu.

Zaměření na turismus přináší ekonomické výhody jenom části obyvatel a pouze po část. U ostatních obyvatel mohou negativa jako je výskyt cizích lidí, hluchost, odpadky mohou převýšit nad pozitiva, které mohou být vyšší nároky na služby a s tím vyšší standard jejich zaměření a využití, které by bez turismu takto nevznikly.

Historické statky (dvory) v oblasti

LEGENDA:

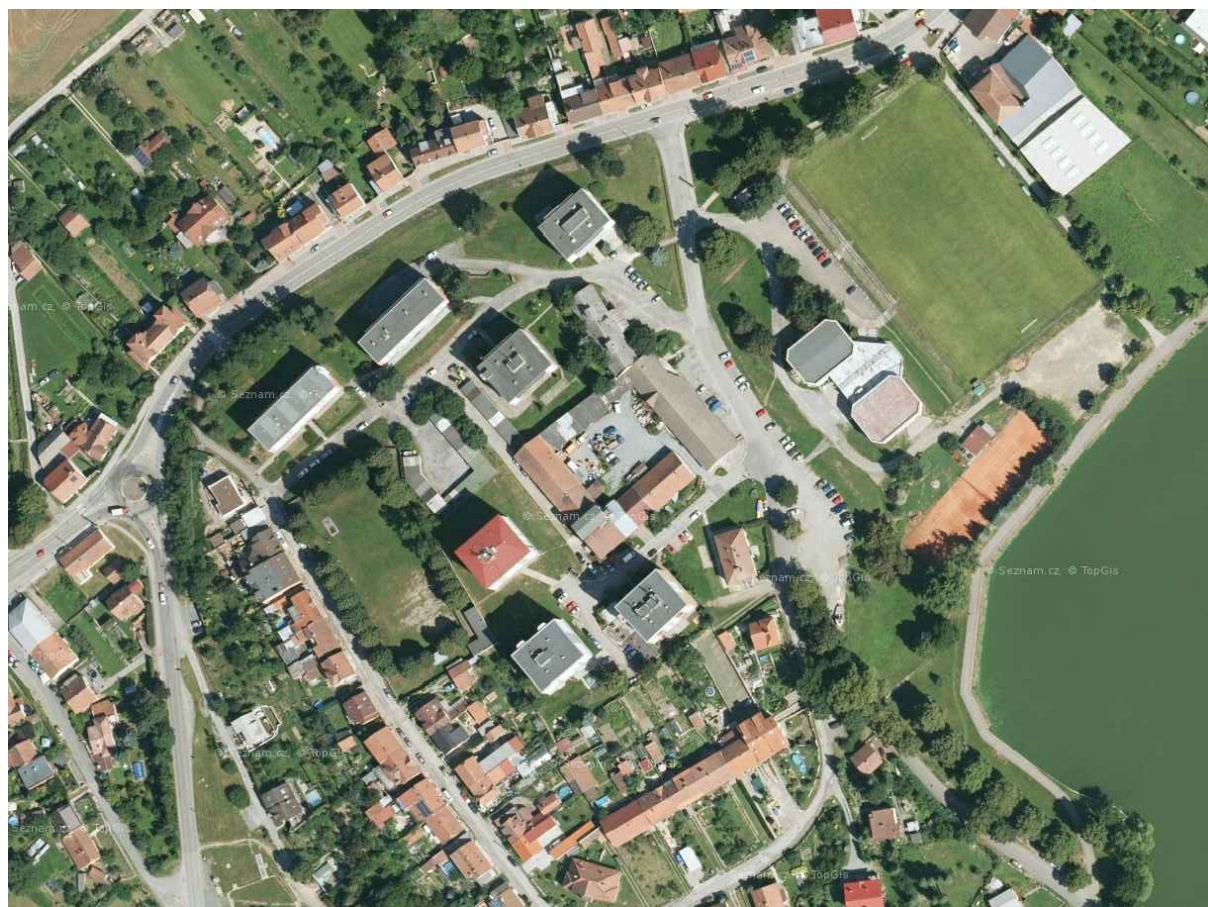
- 01 - Nové Dvory (Neuhof)
- 02 - Ostrov u Macochy
- 03 - Konrads Hof
- 04 - Kotvrdovice
- 05 - Jedovnice

JEDOVNICE A URBANISTICKÉ PODMÍNKY PRO PANSKÝ DVŮR

Pro Jedovnice význam objektu Panského dvora má, jak je všem v Jedovnicích zřejmé, z hlediska své polohy vynikající východisko pro svůj celkově občansky rezidenční a návštěvnícky turistický potenciál.

Objekt se nachází na turisticky důležité komunikaci, zajišťující přístup z hlavní třídy ke kempu. V podstatě všichni návštěvníci Jedovnic kolem panského dvora dříve či později projdou. Objekt je v sousedství kulturního domu a fotbalového hřiště. Na přilehlém parkovišti se pravidelně pořádají tradiční moravské hody. Nevýhodou je značné výškové převýšení mezi objemy objekty a jak kulturní dům, tak panský dvůr jsou k sobě obráceny vedlejší fasádou (kulturní dům úplně bez oken, panský dvůr malými okny a nákladovou rampou). V obci již existuje velký sál pro pořádání společenských akcí jako plesů apod., a to v kulturním domě. Tak funguje sál pro promítání filmů, divadelních a jiných kulturních představení. Existuje zde také sportovní hala střední školy pro vnitřní sporty. V návaznosti je zde fotbalové i tenisové hřiště.

Městys postrádá v dnešním pojetí komunitní centrum a k tomu i shromažďovací prostor. Náměstí tuto funkci neplní, jako náhrada slouží parkoviště u kulturního domu. Dále městys nemá menší víceúčelový cvičební sál; místní Sokol cvičí v sále kulturního domu, stejnému nedostatku čelí i další potenciální zájmové skupiny - cvičení jógy, pořádání autorského čtení, cvičení pro děti.

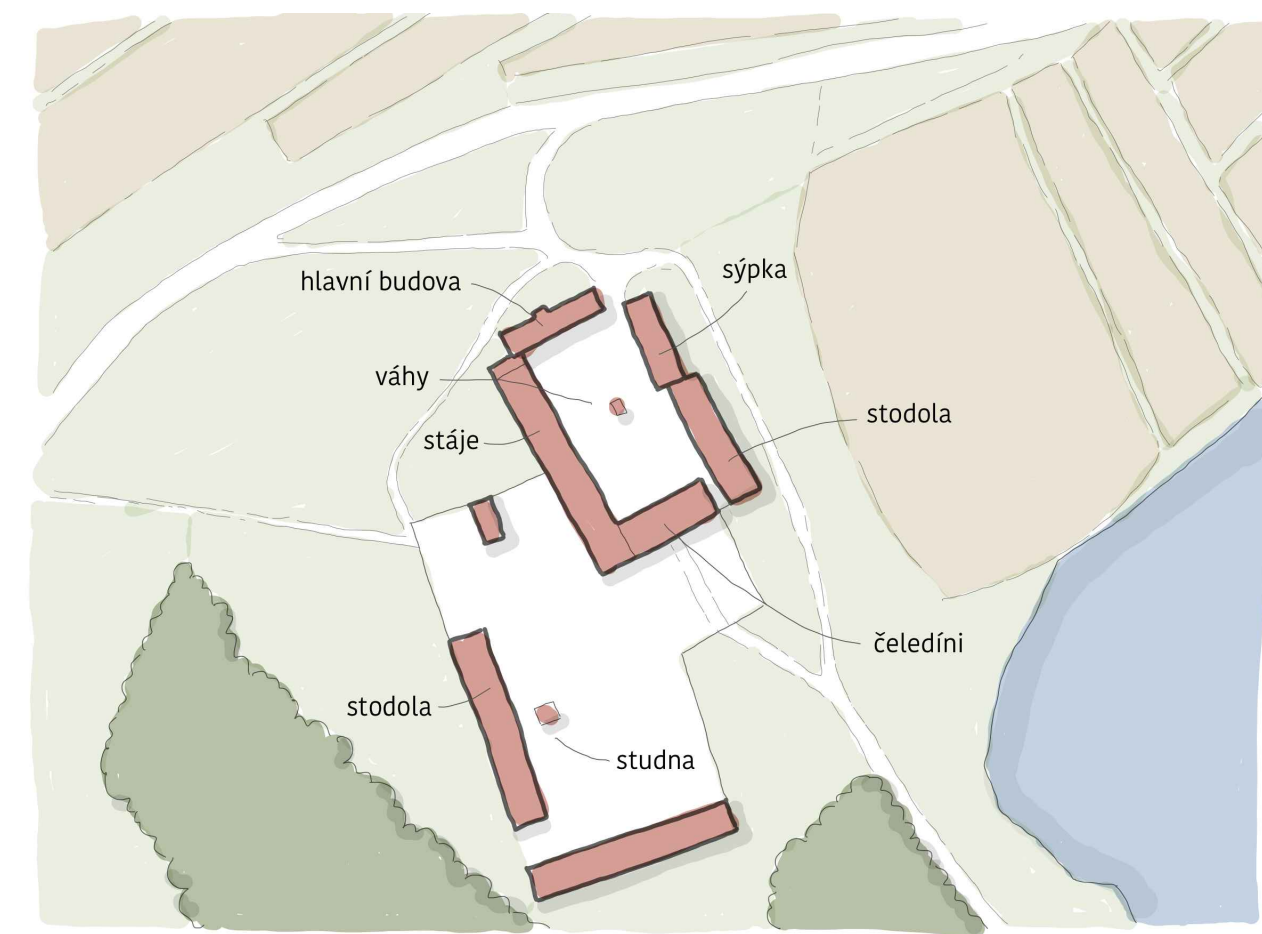
Aktuální letecký snímek lokality

VLASTNÍ OBJEKT PANSKÉHO DVORA

Jedná se o historický objekt asi z 18. století. Panský nebo též poplužní dvůr byl poměrně běžný objekt a jenom v nejbližším okolí jich lze na mapě stabilního katastru (1824-1843) identifikovat několik:

Dvory jako i tento byly ve vlastnictví vrchnosti a na rozdíl od běžných hospodářství měly za úkol produkovat nadbytek nad vlastní spotřebu, čímž majiteli zajišťovaly výnos. Práci na dvoru zajišťovala námezdní síla, která obhospodařovala související patřičné polnosti. Součástí dvoru byly typicky domy pro ubytování čeledi a zvířat, stodola a sýpka. Dvoru často vévodila hlavní budova s bytem šafáře.

Panský dvůr byl na prvním místě původně hospodářským objektem; byť někdy se s tímto pojila i reprezentativní role (např. Nový dvůr u Břeclavi), v případě jedovnického Panského dvora tato role nebyla pravděpodobně nijak důležitá, jak je zřejmé i z podoby hlavní budovy, která se zachovala jen na několika fotografiích. Jedovnický panský dvůr byl postaven na kopci nad rybníkem mimo zástavbu obce. Hlavní budova byla orientovaná k příjezdové cestě (ulice Palackého):

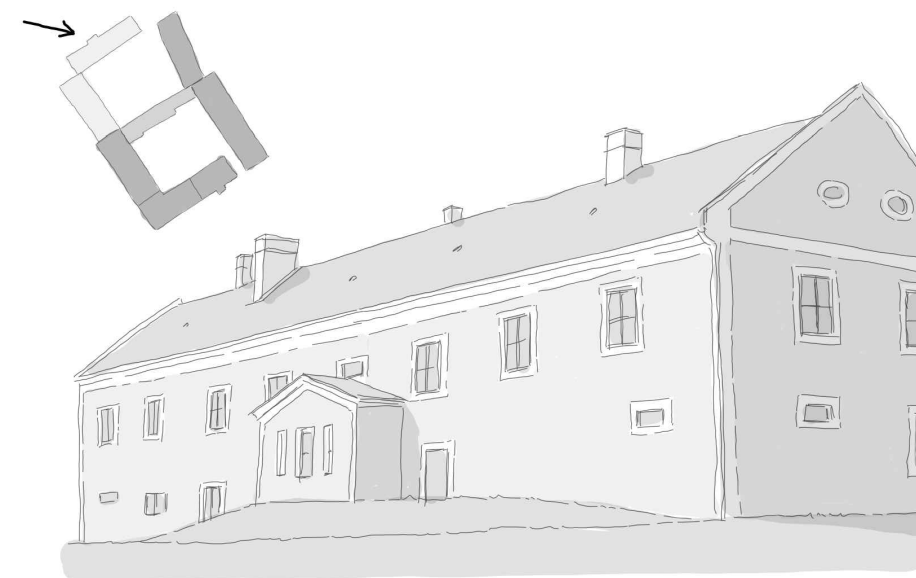
- na ortofotomapě z roku 1953 je vidět rozšíření zástavby podél hlavní cesty až k panskému dvoru. Dvůr je modernizovaný a přebudovaný na družstevní lihovar. V těsném sousedství vzniká Sokolské hřiště:

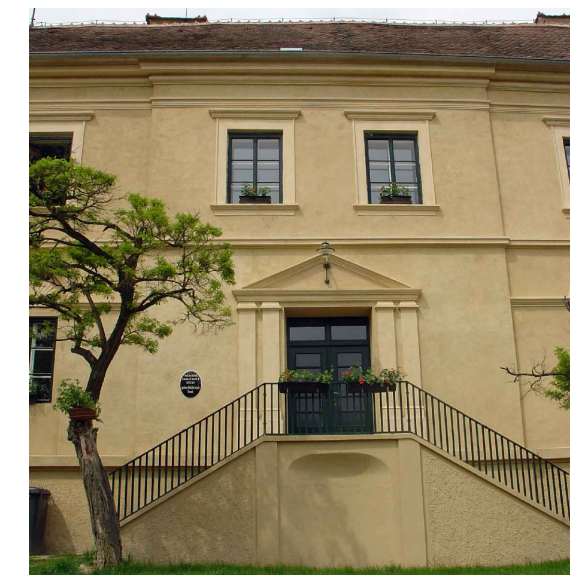
- v roce 1977 je část dvoru zdemolována ve prospěch panelové zástavby v okolí. Zbytek objektů je různě přestavováno a upravováno podle aktuálních potřeb. Chvillemi zde jsou stavebniny, stolařská dílna, samoobslužná prodejna, byty, opravna traktorů...

Podoba hlavní budovy se dochovala na fotografiích z jejího bourání. Je pravděpodobné, že odpovídá až nějaké formě přestavby z doby družstevního lihovaru. Původní podoba z 18. století mohla být ještě jednodušší. I tak jde o běžnou stavbu - na svou dobu ničím výjimečnou. Její tvarosloví je možné převzít pro rekonstrukci ostatních budov panského dvoru.

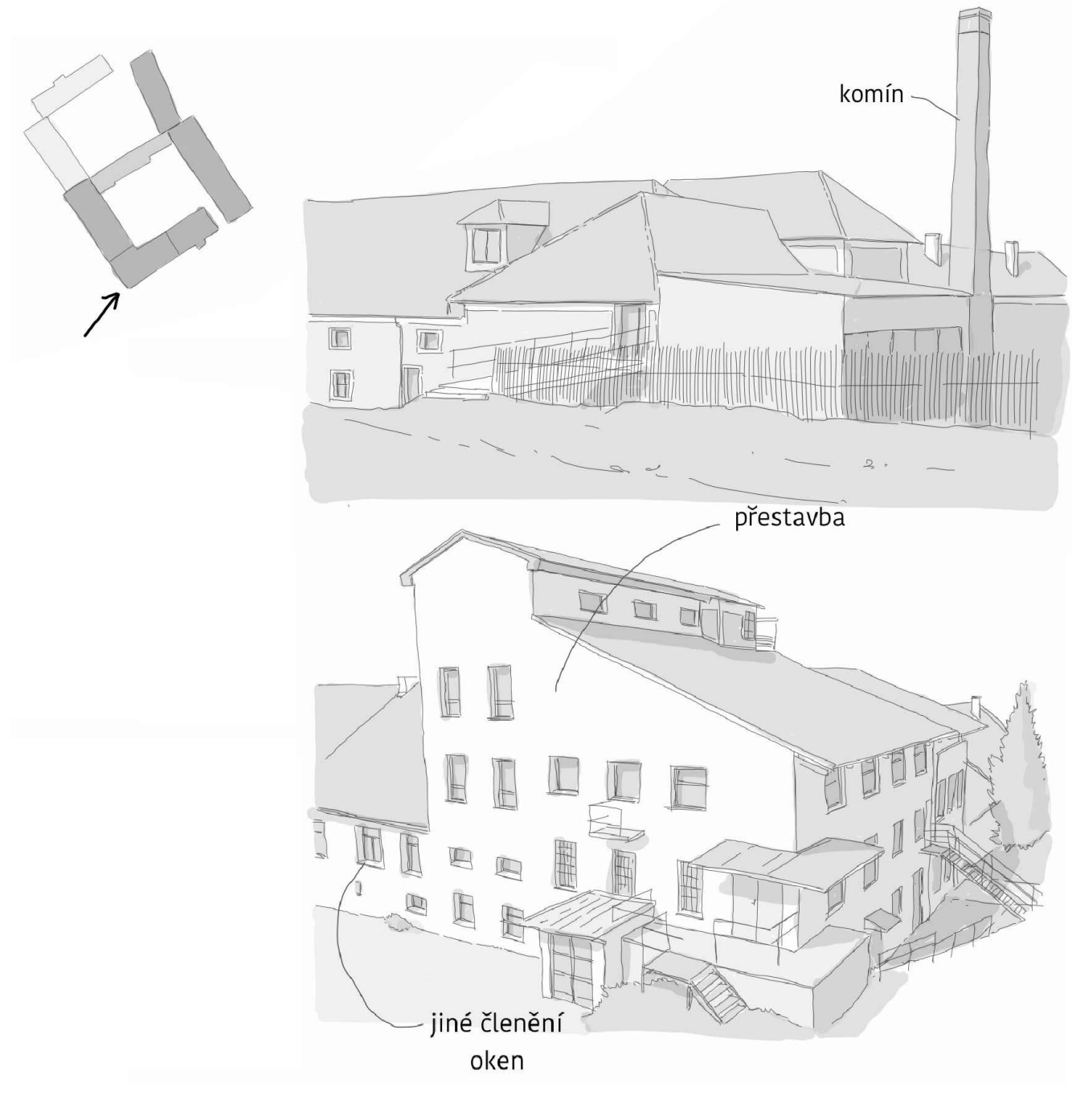
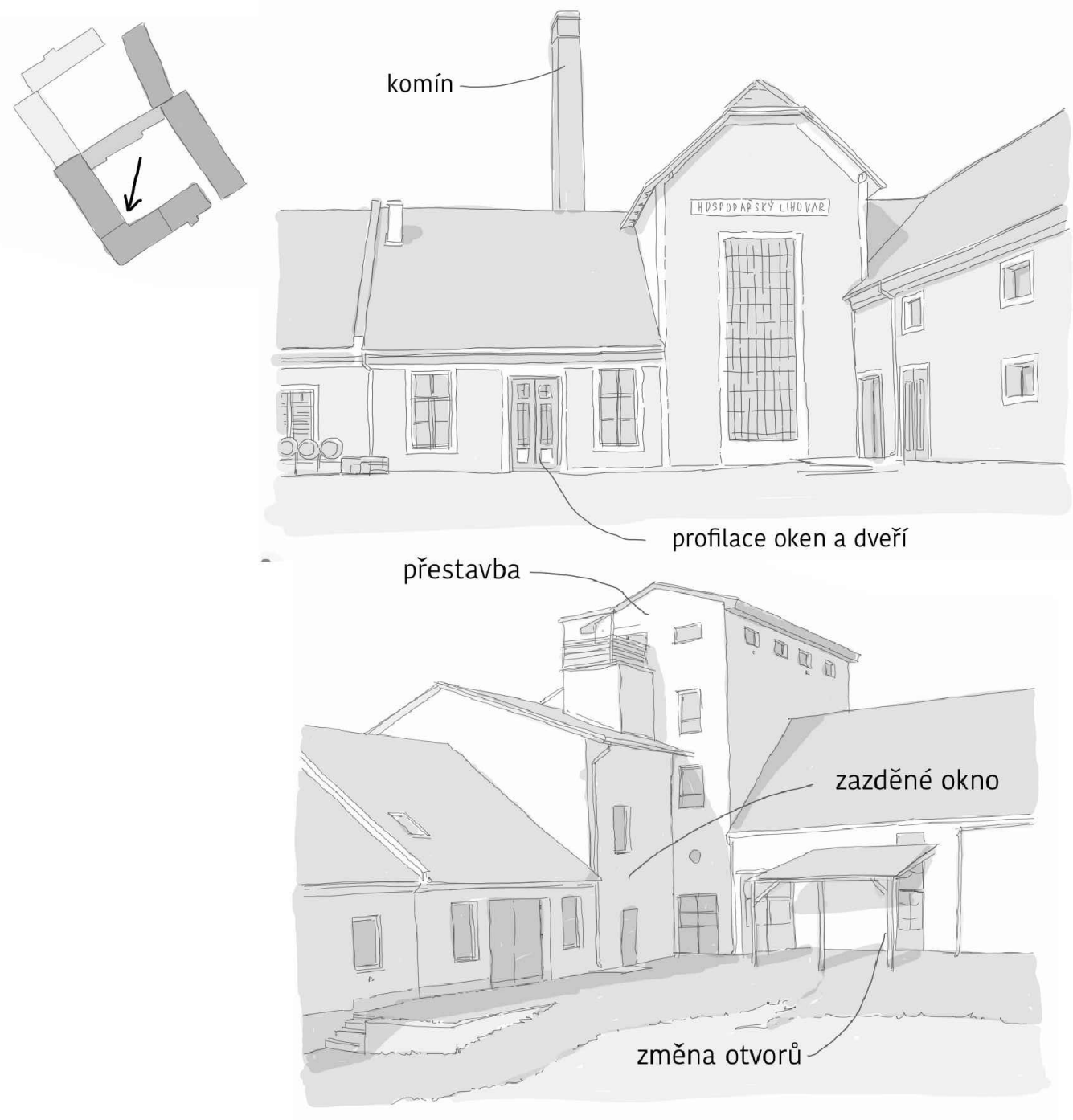
Výraz i umístění fasádních prvků je odvozován z hospodářských stavení, která měla ale i v době, kdy jim význačný architektonický výraz nebyl přisuzován, relativně harmonické a přiměřené proporce. Ty se staly spolu s hmotným charakterem fasád s prolomenými okenními osami základem k hledání zmíněné přiměřenosti. Ta vychází kromě jiného, např. založené architektonické nenápadné formy také z analogie tvarosloví výplní otvorů apod. Vnější povrchy jsou založeny na omítaných dojmově měkkých fasádách z vápenných nebo vápenocementových malt analogických historickým. Tento technologický způsob umožňuje profilace kolem oken a římsy, dnes neobvyklé, ale navozující kromě výjimečné trvanlivosti (čistě vápenných štuků) a realizovatelnosti typicky příjemný výraz.

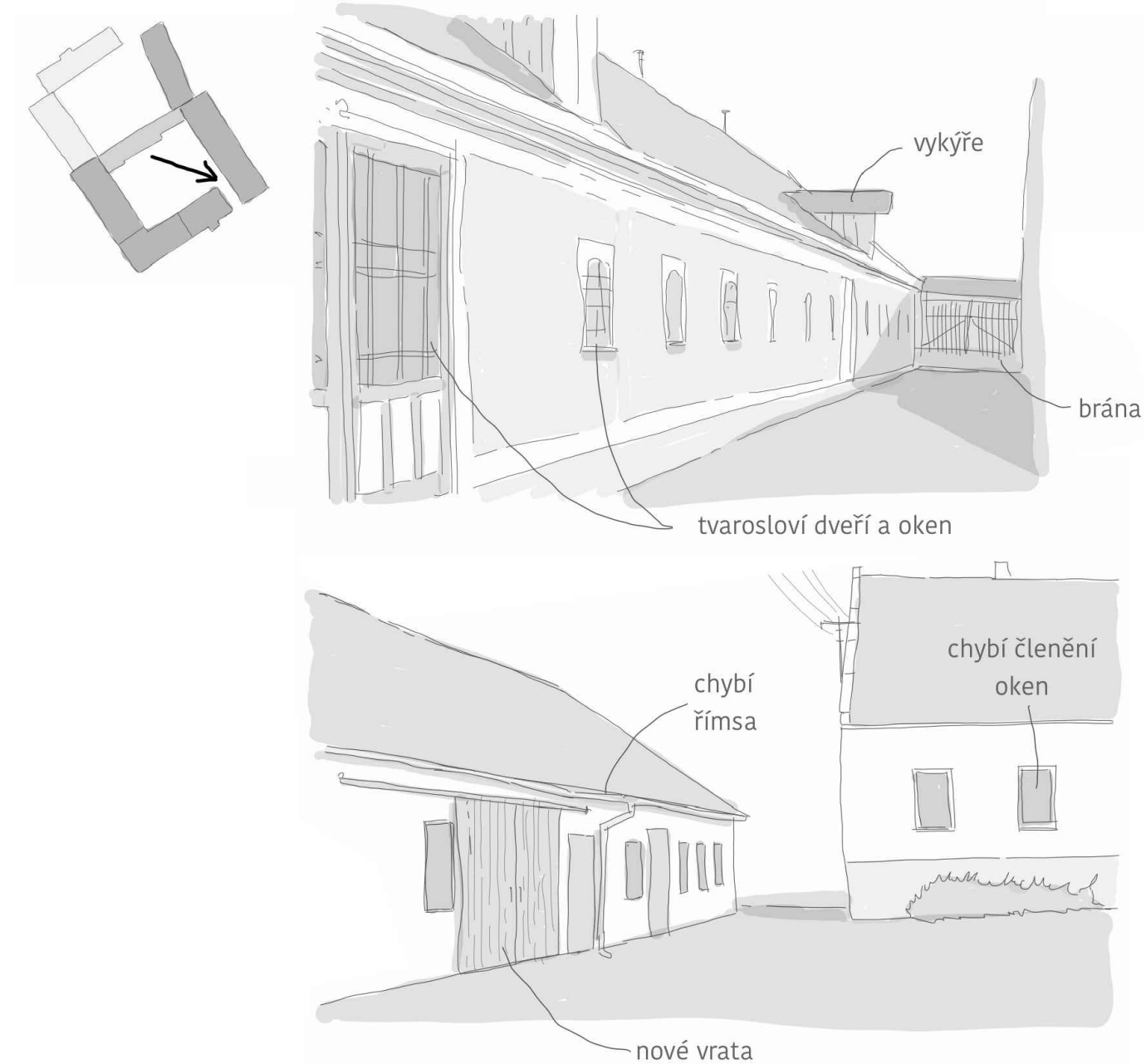
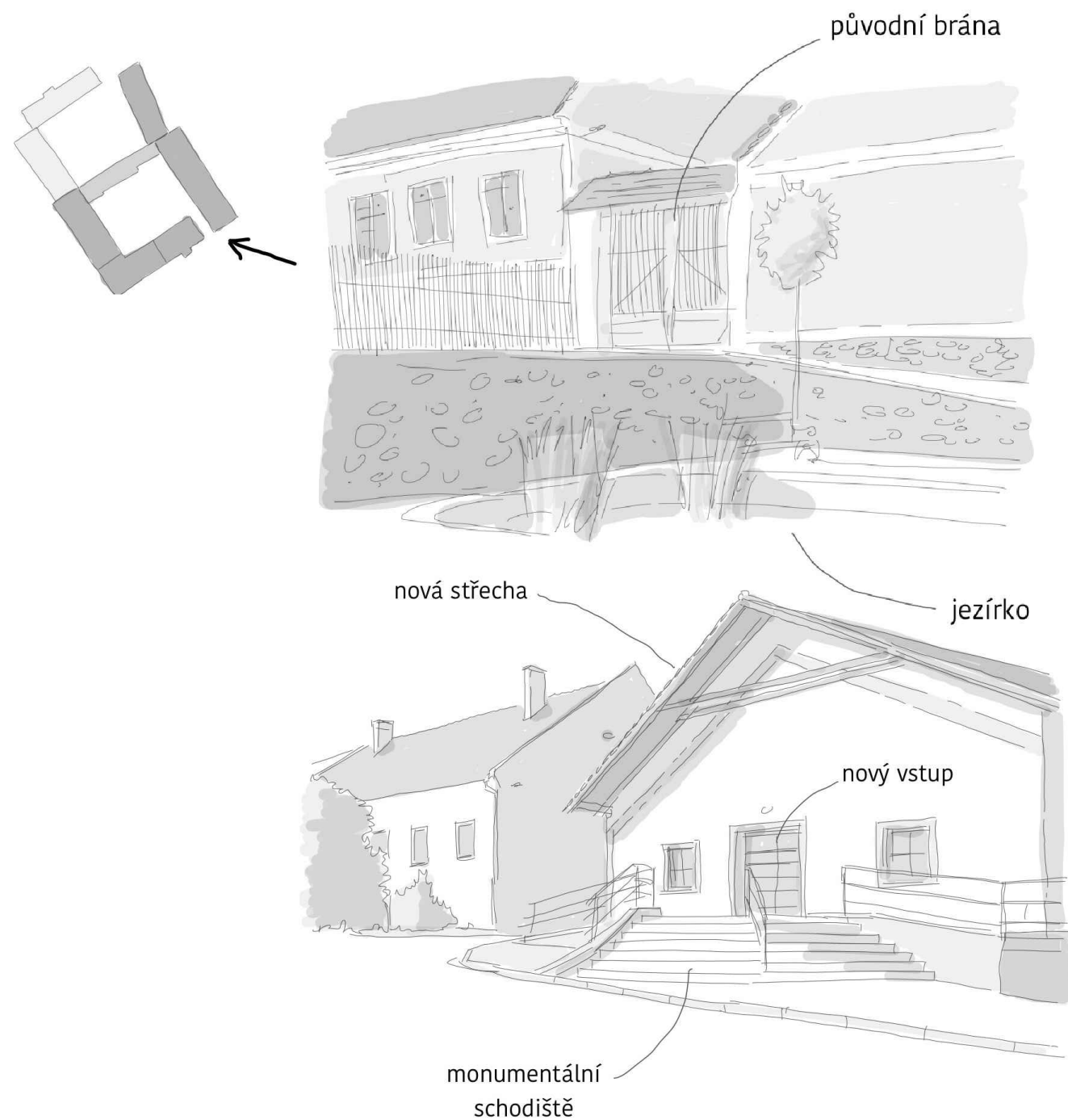
Reference: purkrabství - hrad Veveří

Budova lihovaru v rohu panského dvoru vznikla na místě původních stájí/chléva a domu pro čeledníky. Je to příklad zdařilé průmyslové architektury. Od té doby ale byl zbourán vysoký komín a celý objekt byl výrazně přestavěn, takže postrádá jakékoliv kouzlo původní stavby.

V důsledku účelové změny na jinou funkci stavba trpí velmi komplikovanými vnitřními dispozicemi s nevyhovujícím schodištěm. Jakákoliv rekonstrukce se zdá být zbytečně nákladná a výsledkem by bylo pouze kompromisní řešení nedosahující potenciálu stavby nové.

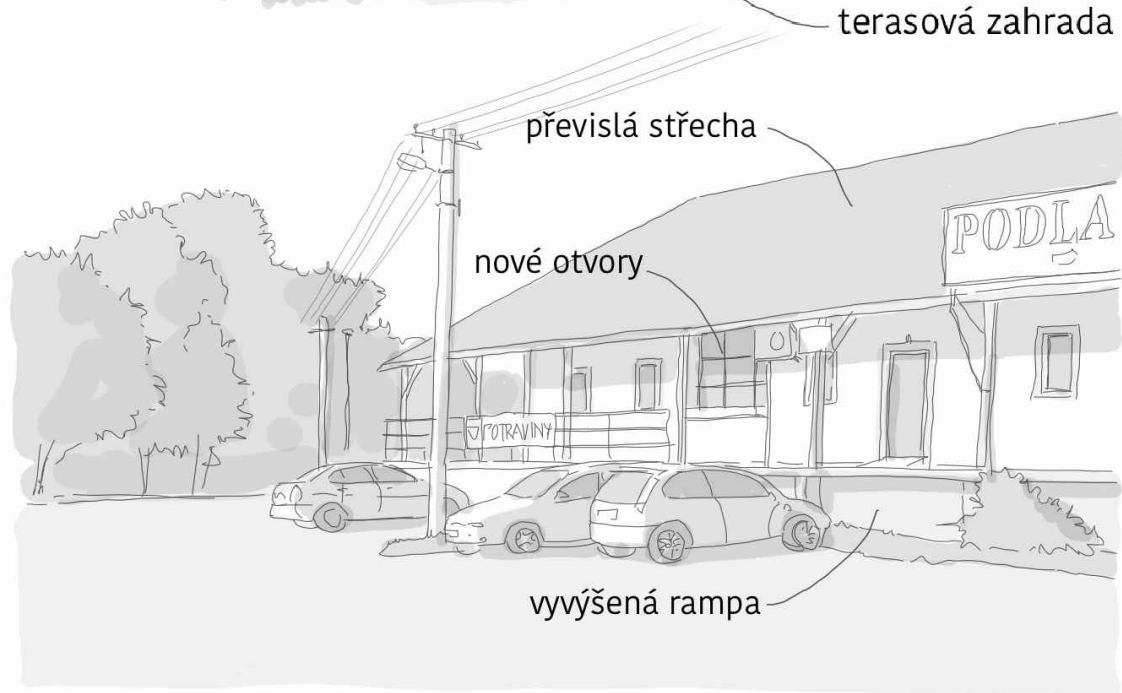
Obytná stavba na jižní straně pravděpodobně obsahuje pozůstatky původního čeledínského domu z 18. století a během stavby lihovaru byla pouze modifikována. Stojí za zachování a po navrácení původního tvarosloví oken, říms a fasády může být velmi reprezentativní. Nevyužitě podkroví je možné doplnit vestavbou.

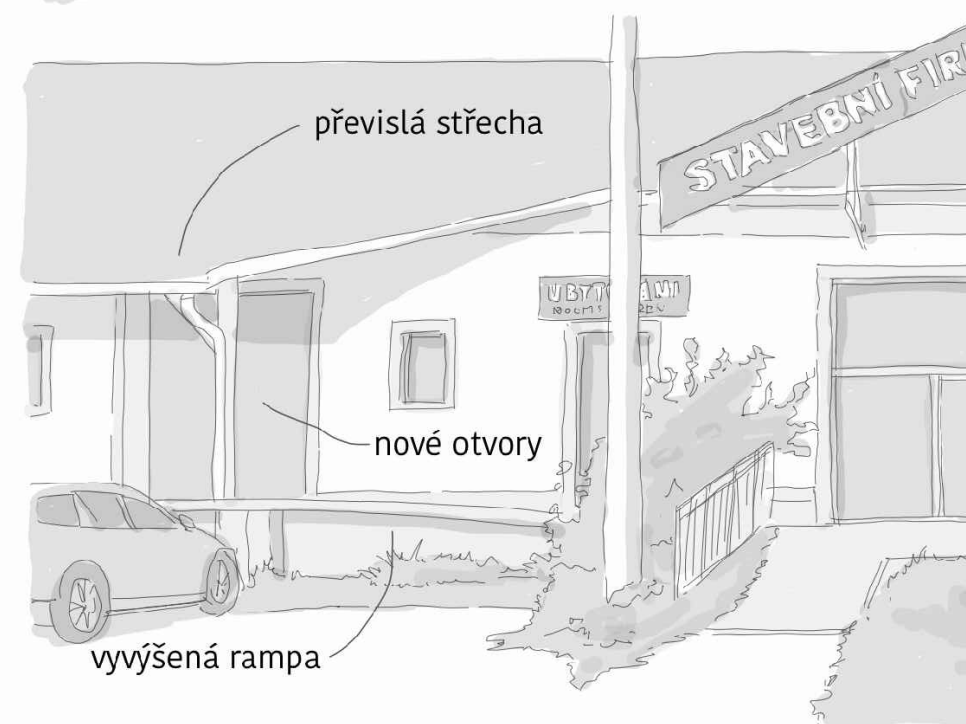
Objekt bývalé stodoly se nachází na úpatí celého kopce. Na fotografiích před stavbou lihovaru je vidět, že šlo o neomítnutou jednoduchou stavbu čnící nad okolním terénem, se kterým byla spojena účelovou nasýpanou rampou. Stavitelé lihovaru budovu více propojili s okolím sérií teras, obsahujících okrasnou zahradu s jezírky a dalšími prvky zahradní architektury.

terasová zahrada

Novodobá úprava objektu místo okrasné zahrady přistavěla krytou nákladovou rampu s naprosto nevhodným monumentálním schodištěm v čele budovy. Původní malá okna stodoly ustoupila několika novým otvorům. Po vybourání vnitřních vestaveb vznikne volný prostor s litinovými sloupy a klenutým stropem, který by mohl být dobře využitelný. Podstatné bude jak naložit s krytou rampou, která tvoří bariéru k přilehlé cestě.

OBEČNÝ NÁZOR - ANALÝZA PRO ŘEŠENÍ

Městys se v rámci dotazníkového šetření ptal obyvatel i na možnost využití stávajícího areálu.

Převládající laické názory by se daly shrnout tak, že by se areál měl zbourat a postavit zde nové byty, případně na úkor areálu že by se mělo rozšířit parkování pro stávající domy, či naopak zde realizovat oddychový venkovský park. Z toho je vidět, že obyvatelé vnímají celou lokalitu jako rezidenční oblast a chátrající areál převážně jako negativní prvek, který tuto rezidenční oblast (stávající bodové bytové domy) narušuje. Nelze s jistotou určit, jestli je výše uvedené převládající názor celé obce, anebo zda na tuto otázku neodpovídali hlavně lidé z nejbližšího okolí a ostatní k otázce byli lhostejní? Tak jako tak lze předpokládat, že jakékoliv využití, které by jakkoliv narušovalo okolní bydlení (hlasitá hudba, zvýšený pohyb lidí) se setká s výrazným odporem.

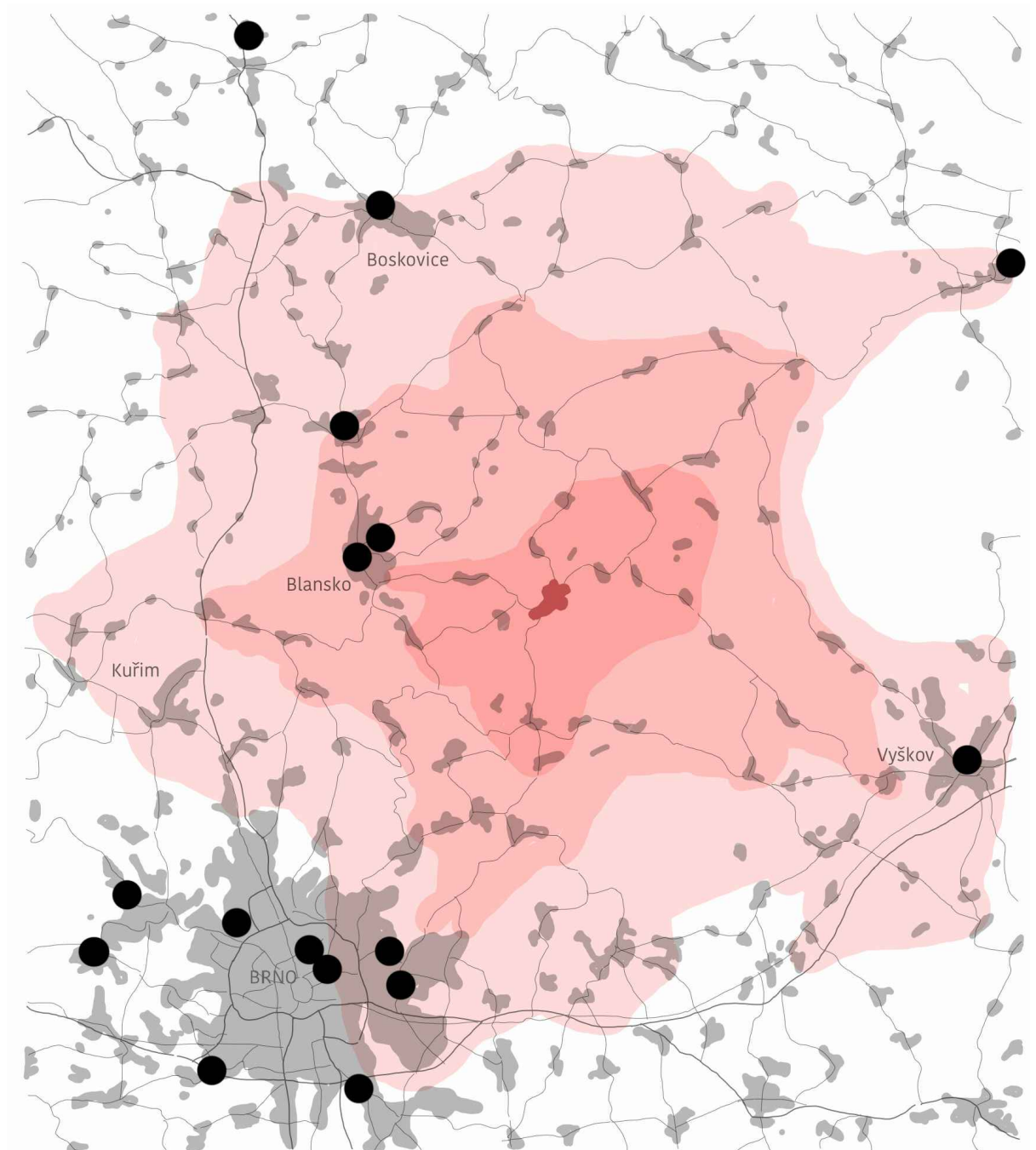
Pro další postup stanovujeme několik základních tezí:

- areál nesmí narušit rezidenční charakter okolí;
- rekreační využití je časově omezené na cca 1/3 roku;
- benefit z Panského dvora i čerpá zatím jen malá část obyvatel;
- z investice by turistické hledisko mělo při hrát ne zásadní roli, ale jen podpůrnou;
- z areálu by do určité míry měli mít benefit všichni obyvatelé Jedovnic;
- důvod není pro tzv. veřejnou podporu, aby obec nekonkurovala ostatním, tj. aby z veřejných peněz neprovozovala business (kavárnu, minipivovar, bowling apod.), který může provozovat jiný komerční subjekt; (nelze komerční aktivitu dotovat);
- městys ale může část prostor pro tyto účely pronajmout;

- o udržitelnosti provozu by měl rozhodnout trh;
- Je tedy nosné zachovat variabilitu prostor, zejména těch event. komerčních.

S vědomím výše uvedených výchozích parametrů je nutné variabilní návrh mnohých prostor, pro které bude možné zvážit různé navrhované využití.

Zájmové aktivity v okolí jsou zakresleny do mapy širšího okolí. Barevné plochy kolem Jedovnic ukazují dojezdovou vzdálenost do 10, 20 a 30 minut. V čase nad 30 minut je možné dojet do Brna a veškeré aktivity realizovat tam, a tedy dojezdová vzdálenost funguje oboustranně - ukazuje možnost danou činnost realizovat někde jinde, ale zároveň zobrazuje okolní obce, jejichž obyvatelé by se mohli rozhodnout jet za touto činností do Jedovnic.

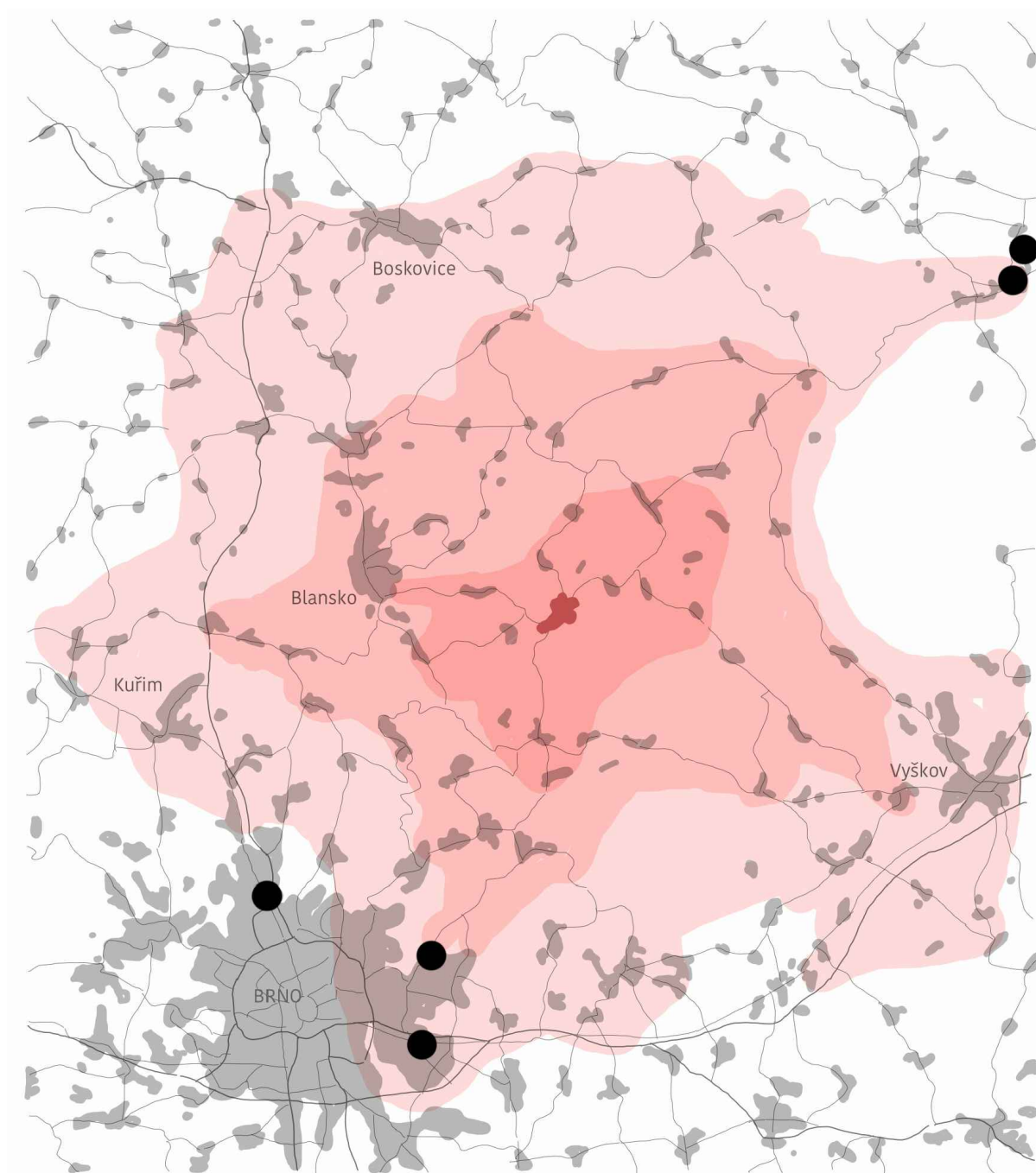

Bowling v dojezdové vzdálenosti

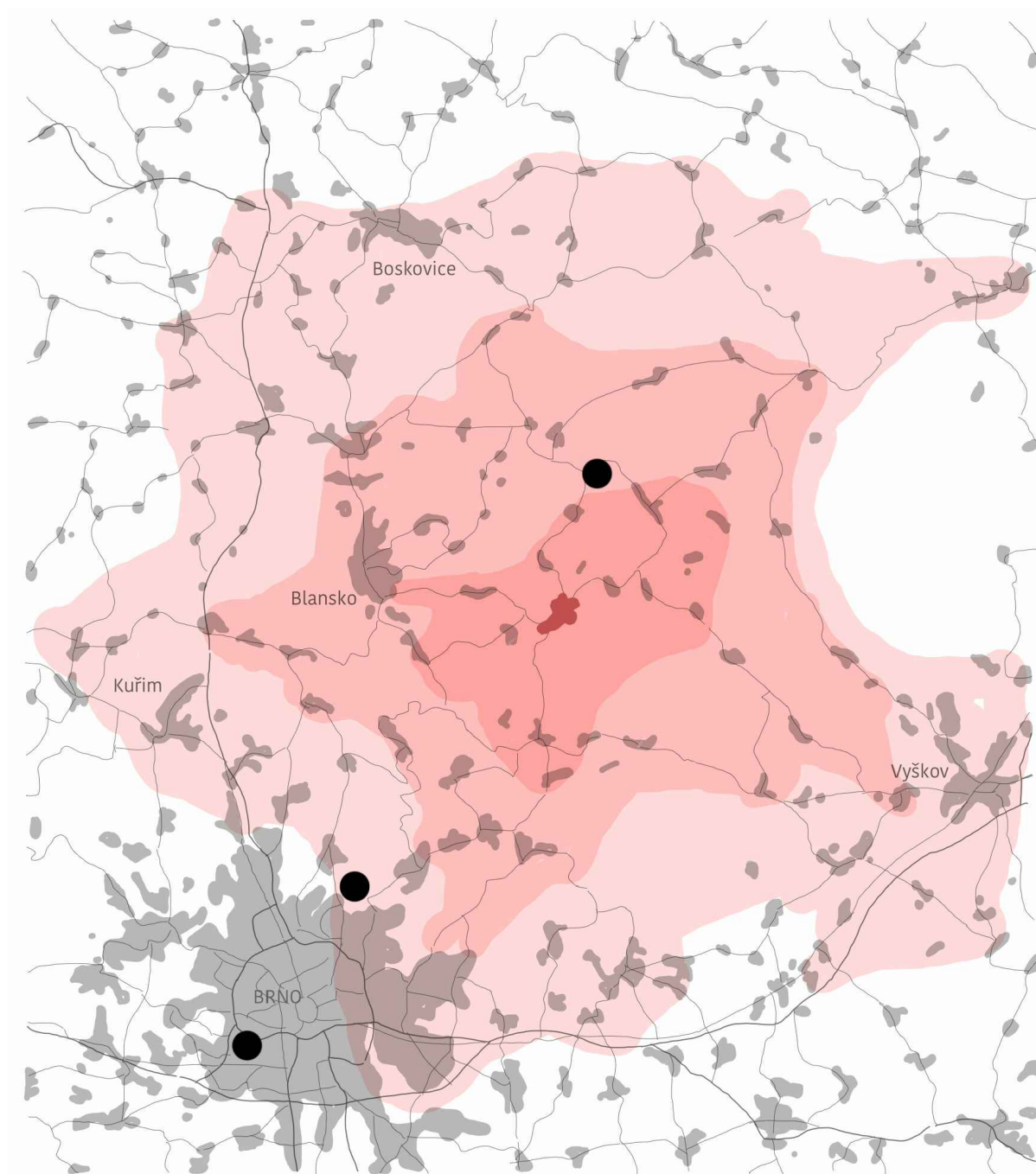
Rozbor potenciálu pro zájmové aktivity v místě

- **Bowling** - v Blansku se nacházejí dvě možnosti zahrát si Bowling a je to 10 minut autem. Bowling by pro fungování pravděpodobně vyžadoval navazující větší gastronomické zázemí jako speciálně přitažlivou provozovnu. Bude produkovat vyšší výskyt lidí zejména ve večerních hodinách. Obecně se jeví jako přijatelný, ale pokud není v městysu po tomto vyžití výrazná poptávka, není to ideální nápad. Pokud se ovšem ukáže, že poptávka po tomto druhu zábavy existuje, lze bowling umístit do dlouhé půdní rekonstrukce nad kavárnu na úkor knihovny.

- **Tělocvična a/nebo dětský zábavní park** - lze chápat jako celoročně provozované kryté místo, kde se mohou "aktivně zapojit" děti od 3 do 12 let. Ideální je na pořádání dětských oslav nebo jako místo kam vyrazit s dětmi, aby se zabavily za špatného počasí. Provoz nijak nenaruší své okolí a je celoroční, ale předpokládá výraznější účast spíše účastníků externích, kteří toho městysu tolik nepřinesou. Zajímavé jen je, že nejbližší dětské parky jsou v Brně. Žádný není v Blansku, Vyškově, Boskovicích. Jedovnice by tak mohly být lákavé zejména pro děti a rodiče z těchto měst. Místo pro toto lze nabídnout s obecnějším názvem „tělocvična“ v půdorysu objektů areálu, konkrétněji v jedné z rekonstruovaných budov.

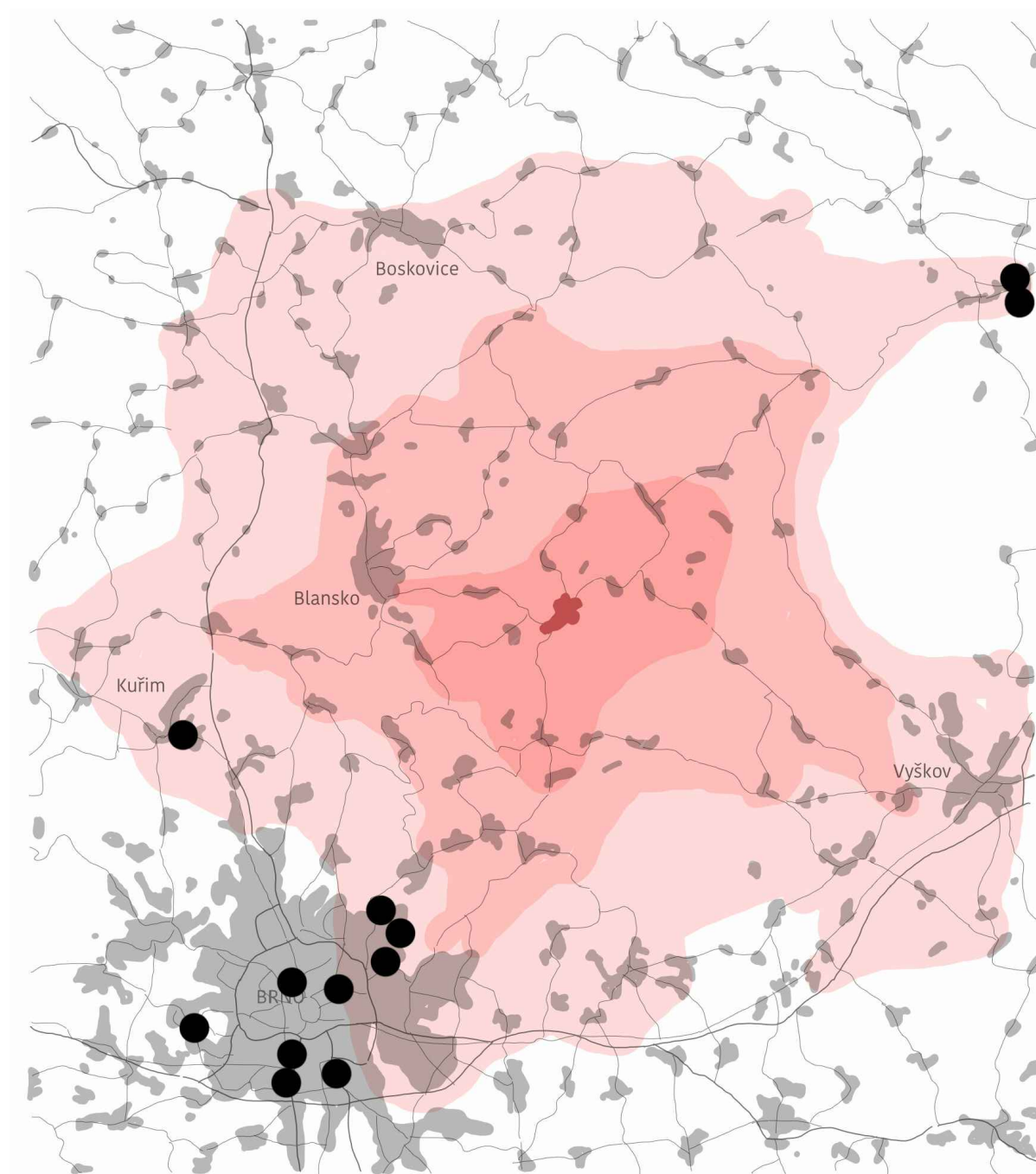

Dětský zábavní park v dojezdové vzdálenosti

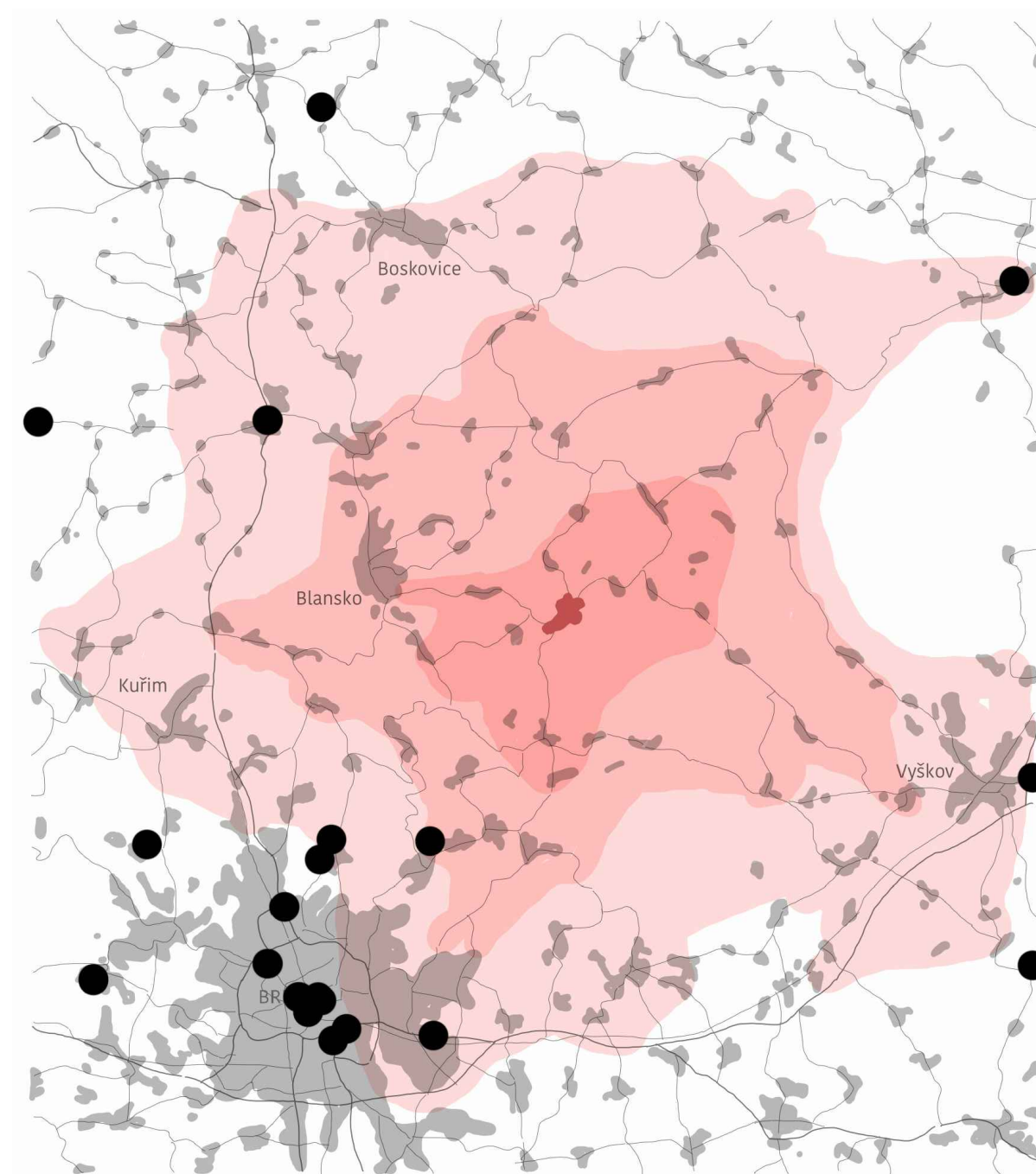
Lanové centrum v dojezdové vzdálenosti

- **Lanové centrum** - lze s určitou náročnější úpravou chápat jako podobné dětskému zábavnímu parku, ale jen jako určené pro starší děti a dospělé vyžaduje větší a vyšší prostor, který areál Panského dvora příliš výhodně nenabízí. Jedno venkovní centrum (Velká dohoda) už existuje jižně od Holštejna, kousek cesty od Jedovnic.
- **Lezecké stěny a bouldering** - podobně jako lanové centrum vyžaduje vysoký prostor, který se areálu nenabízí; případné využití by bylo možné v jednom z objektů (např. pokud by se vyjevilo, že není potřeba knihovna).

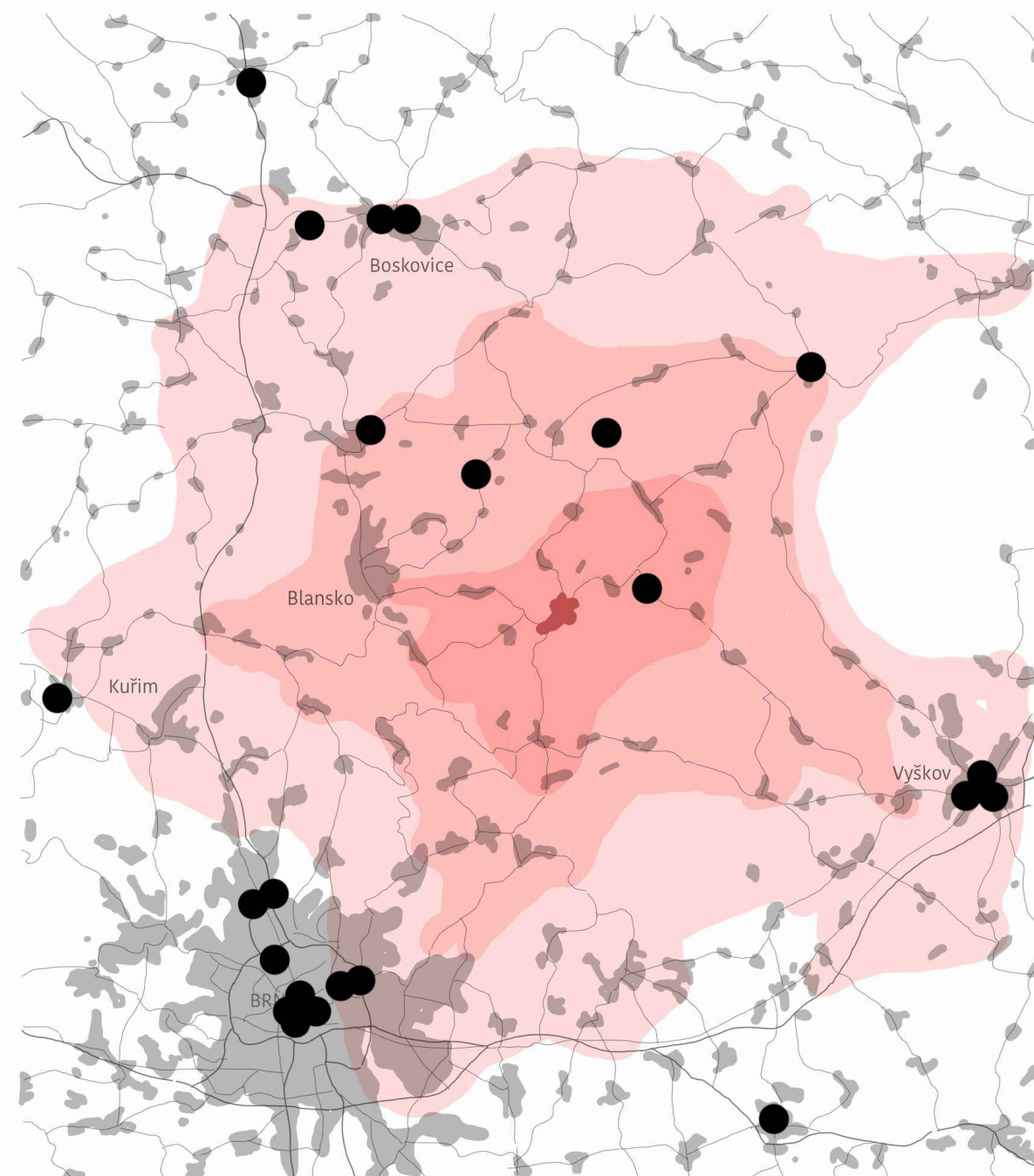
Lezecká centra v dojezdové vzdálenosti

- **Kavárna a minipivovar** - byla by tu zajímavá historická návaznost na Družstevní lihovar. Dnešní minipivovary nepotřebují nijak speciálně upravenou stavbu a dají se provozovat téměř kdekoliv. Existuje segment turismu zaměřený jenom na minipivovary a tento provoz by bylo možné alternativně umístit do jednoho z rekonstruovaných objektů prezentovaných jako restaurace; pro občerstvení by zůstala menší kavárna.

Minipivovar v dojezdové vzdálenosti

- **Muzeum/galerie** - v okolí jich existuje poměrně hodně. Obojí musí mít kromě prostor co nabídnout i co se týče exponátů. Jedovnice podle všeho ničím takovým kromě uměleckých artefaktů v kostele sv. Petra a Pavla nedisponují. Budovat muzeum a poté do něj ještě shánět exponáty se zdá být pro využití nesmyslné.

Muzeum v dojezdové vzdálenosti

Několik aktivit v obci chybí, nebo mají nevyhovující prostory:

- **adekvátní zázemí pro hody** - nyní se odehrávají na provizorním pódiu vedle kulturního domu. Rekonstruovaný obecní objekt by pro něj byl ideální náhradou s nově vytvořeným předprostorem a pro tento nárazový eventuálně i ve vnějším vnitrostroji (dvora);
- **knihovna/informační centrum** - stávající knihovna má nedostatečné prostory, byť je na hlavní třídě dobře umístěná, nicméně pro zájemce z městysu a/nebo i turistické návštěvníky je výhodnější ji provozovat s vazbou na kavárnu a dětskou tělocvičnu; pro rekonstrukci Panského dvora se tento provoz jeví jako přínos
- **skautské a turistické klubovny** - využíval objekt doposud. Bylo by vhodné jej sem v rámci rekonstrukce vrátit, a to i s vazbou na přiléhající inspirující krajinný rámec městysu;
- **spolky Dymáček, Sokol** - využívají sál v kulturním domě, který je zbytečně velký, drahý na vytápění a nemohou si jej libovolně upravovat podle svých představ. Samostatné místnosti a jedna sdílená tělocvična by byla ideální v rámci rekonstrukce Panského dvora; stejně tak prostory pro další případné spolky;
- v návaznosti na výrazné domy pro bydlení je vhodné uvažovat o **provozovaném apartmánovém bydlení**. **Obdobně ve stejném objektu lze zvážit i potřebu obecních bytů**; ubytování pro vstup do Moravského krasu nabízí Jedovnice buď sporadicky anebo spartánsky pro kempující návštěvníky.

reference: Rekonstrukce a úprava rodného domu Josefa Hoffmanna v Brtnici
© Atelier Brno, s.r.o.

Idea je proměnit panský dvůr v zcela uzavřený rámeček vymezující vnitřní prostor nijak nerušící okolí, a to ani jakýmikoli zvláštními funkcemi a stejně tak tvaroslovím. Zejména v severozápadní části dvora přiléhá již nyní ke stávajícím bytovým domům, tedy je nezbytné se k nim postavit co nejstřízlivěji. Ostatní takovou blízkost nemají, je možné k nim přistoupit v duchu celého dvora jako k rekonstrukci, respektive k stejným tvaroslovím doplněné rekonstruované části, a to tak, kde rekonstrukce se jeví neracionální. Z technických i architektonických hledisek byla zvolena tomu odpovídající nízkopodlažní forma (buď tradiční charakter evokující - se sedlovou střechou anebo se střešní zelení na ploché střeše odpovídající pozitivně jak na šetření pohled, tak na požadavky na a retenci dešťové vody).

Oba přístupy mají jen jiný formálně podmíněný výraz, ale oba reagují na ideový požadavek nerušit klidné pohledy z oken přiléhajících bytových domů do krajiny. Ostatní částí takto, jak výše naznačeno, koncipovaného dvora jsou sedlovými formami střech takto navazující na čelní podélný stávající objekt směrem k objektu kulturnímu domu. Tento podélný objekt s potenciálně zajímavými konstrukcemi sloupů a valených kleneb do ocelových profilů, je k rekonstrukci a je to právě ten, který určuje celé stávající formální uchopení rekonstrukce Panského dvora.

Souhrnně lze konstatovat - že když pomineme ostatní nerealistické návrhy (bazén, diskotéka, lihovar) a návrhy, které se dají snadněji realizovat někde jinde (divadlo, kino, ping-pong, kanceláře), jeví se jako reálné využití některého z objektů pro tělocvičnu a/nebo dětský zábavní park a obdobnou část pro kavárnu s malým gastronomickým provozem a/nebo minipivovar, k tomu prostornější společenské místnosti jako univerzálněji využitelné pro provoz klubu důchodců, jejich případný hobby provoz, pro sokola, skautu apod. A při tom se může vytvořit opravdové a přitažlivé centrum. Součástí pak může být **kromě komunitního centra** (mimořádně dnes velice aktuálně se uplatňující funkce) s klubovny pro spolky, tzn. komunitním místem i pro seniory anebo nejmladší obyvatele - skauty apod., také dílčím rozsahem speciálně pojaté apartmánové pojetí (krátkodobého) bydlení jak pro i jiné než dosud spíše jen kempující návštěvníky, tak i třeba pro potřebné mladé nebo naopak seniorské prioritně obyvatele ale i návštěvníky Jedovnic.

Jestliže duchovní centrum, jaké měla dříve každá významnější obec, zastává při významu kostela a urbanisticky i prostor kolem kostela sv. Petra a Pavla, kde úroveň charakterizuje i unikátně hodnotná moderní instalace výše zmíněných děl významných umělců, pak podle výše naznačeného rozboru může docela dobře vzniknout obdobně **významné centrum společenské z Panského dvora**.

Skutečnost, že jako architekti musíme vědět, jakou funkci do areálu a dispoziční řešení celku a jednotlivých prostorů - místností navrhujeme, je důležitá pro další proces ve vztahu k dále podrobněji pospanému zážitku prostoru a jeho lidsky přívětivé a ne jen jakkoli dnes používané podobě zvláštních materiálů a s tím i zvláštní formě. Tyto materiály a formy tedy nemají být vyšinuté zvláštní a tím zajímavé, naopak mají vykazovat trvanlivost, samozřejmost a dlouhodobou, (jak tomu bylo v architektuře nebo jejím základu až do konce devatenáctého století odjakživa) udržitelnost. Udržitelnost pro návrh Panského dvora tedy není módní pojem, ale samozřejmost.

Před vytvořením prvního vážněji chápaných dispozičních výkresů po konzultaci s představiteli městyse a podle okolností třeba i s občany jako lidmi, kteří ji budou naplňovat, musíme jako architekti jen vědět, o jaká místa a místnosti se má a bude dále jednat. Projektování včetně vtělení zážitku z prostoru by nemělo být nesprávně vykládáno jako hledání zážitku z atrakce. Pak tak může to, co má být nakonec nalezeno, trvat více než jeden - dva variantní pokusy, které předkládáme.

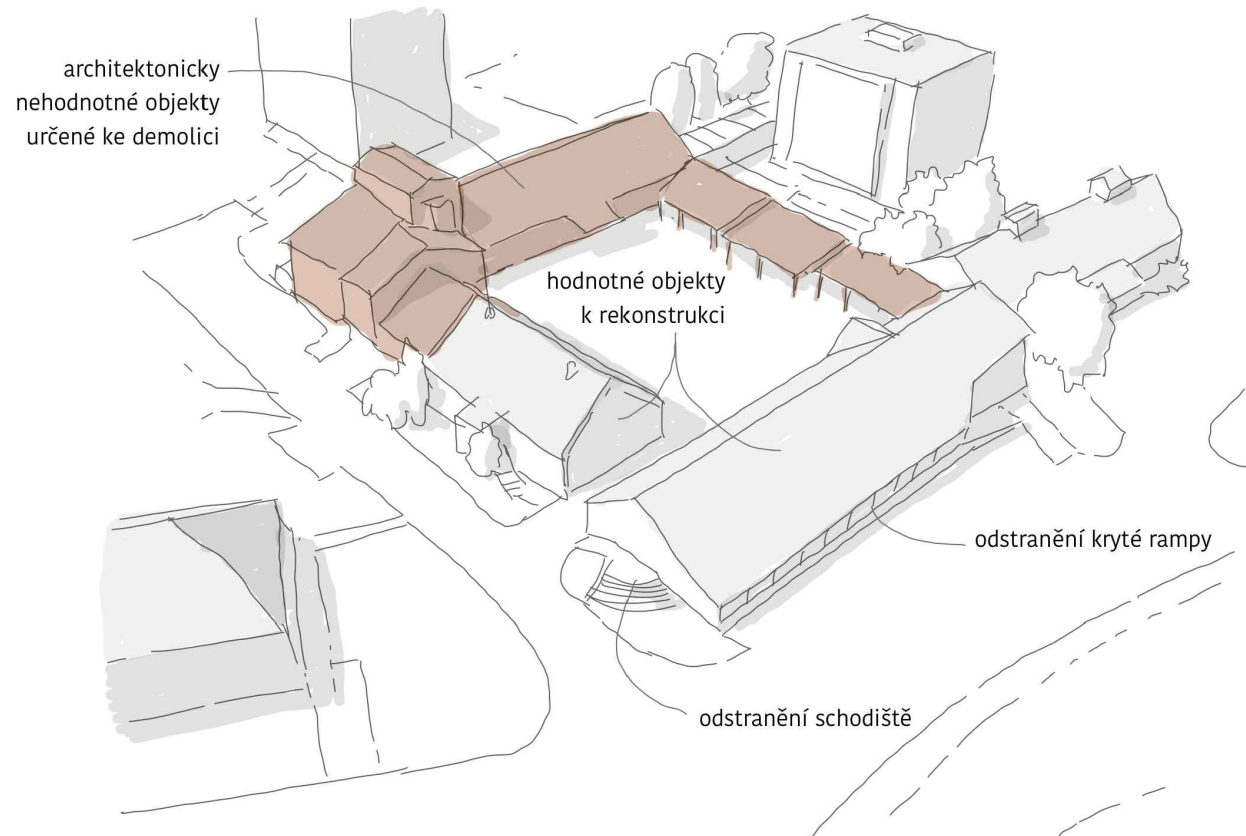
Před námi je teprve společné úsilí pro to najít správnou formulaci pro místnosti a pak z nich získat v mysli zážitek z prostoru, který jsme jako architekti vymysleli, kdy přístup se týká namísto trefování se do umístování funkce, správné implementace nosných idejí a z nich univerzálně naplnitelných forem.

Idea pro vnější i vnitřní formy, půdorysy budov Panského dvora je to, že vnější a vnitřní prostory budov jako takové podléhají „architektuře dělení“. To znamená, když je jako další východisko stanoveno, že celý areál a v něm budovy musí být jednotou, která obsahuje vše možné i proměnlivé, musí mít relativně neomezenou možnost funkčního využívání i s přidáváním a proměnou ne místností, ale pokud, tak jen s menší úpravou, naopak v nich funkcí.

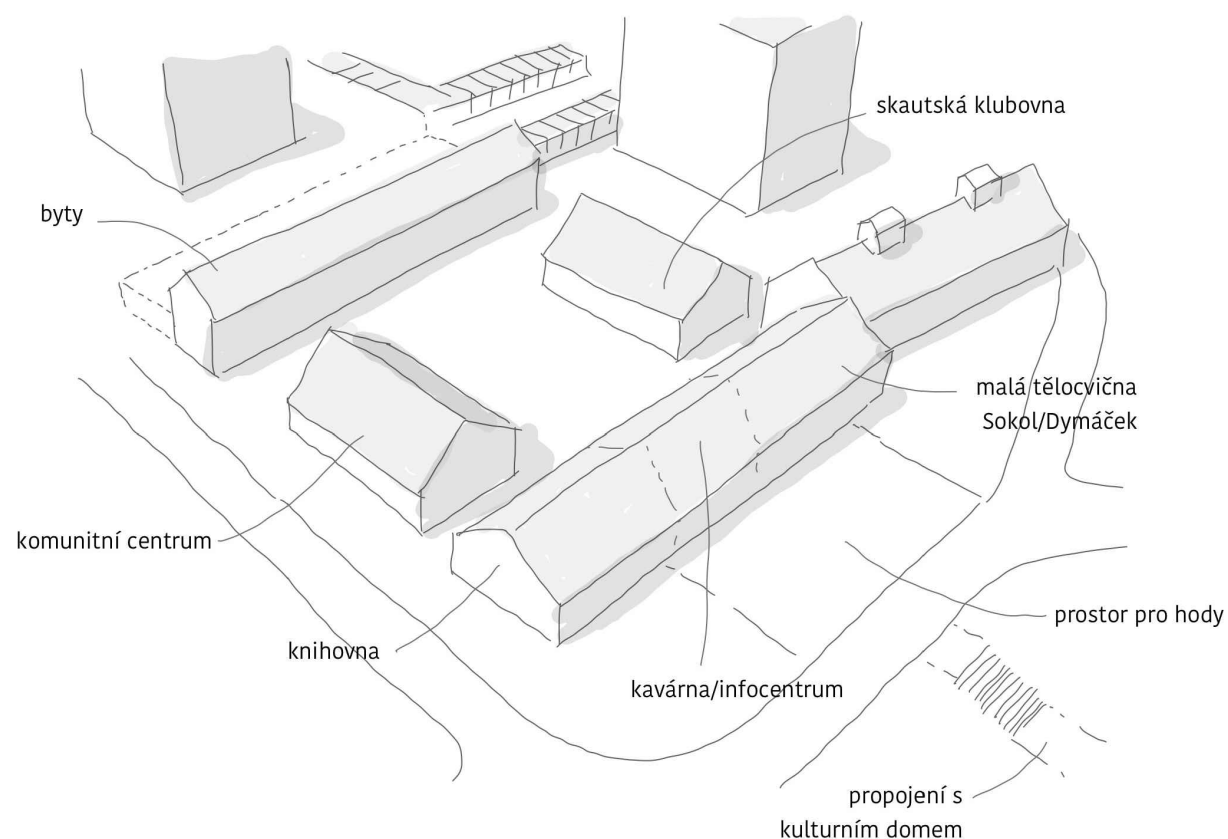
Jak je uvedeno, existují i zde možné různé koncepce využívání prostoru, který vnímáme jako aditivní sestavu dílů ve smyslu, co již bylo zdůrazněno, že „**architektura přidávání**“ je funkčně neomezuje dispozičně v základu přetrvávající a přitom kompoziční pojetí prostoru a dispoziční řešení.

Dispozičně provozní řešení

Provoz areálu odpovídá charakteru dvorce s prostory stejně jako centrálním prostorem dvora odpovídajícími dnešním nárokům na využitelnost. Přitom forma je stabilní a stálá a tomu odpovídající je i volba náplně. Náplň a doplnění forem odpovídá pak celé ideově v závěru vysvětlenému přístupu včetně nejsoudobější teorie i praxe. To znamená, že celá psychologie využitelnosti sleduje to, co funkčně lze nenásilně doplnit a navázat na již v blízkosti existující. Do toho zapadá např. vazba na stávající kulturní dům s většími sály, ale bez přitažlivého provozu gastronomického provozu s/nebo kavárny s cukrárnou. Plocha navazující na přední část Panského dvora obrácenou ke kulturnímu domu je navazující na proměněné a novému provozu a charakteru odpovídající výškové úrovni, jejichž parametry odpovídají požadavkům na bezbariérovost a dalším, např. větší otevřenost a vstřícnost návštěvníkům (prosklení, terasy apod.). Tak se i vnější prostor naváže na funkce přiléhající dispozičně k centrální kavárně /gastro provozu, ať jde o knihovnu a/nebo menší tělocvičnu. V návaznosti na výše uvedenou variabilní využitelnost prostorů lze v případě jiného názoru obce využít namísto knihovny obdobně upravenou dispozici pro druhý možný tělocvičný provoz. Knihovna je v referenčních půdorysech proto, že její velikostní stávající parametry nemusí vyhovovat a její umístění do Panského dvora může generovat i jiný, kulturnější než jen „overturistický“ charakter provozu při zahrnutí využitelnosti o návštěvníky i mimo obec.

schema části budov, které budou v rámci koncepce odstraněny

návrh v základní skice

nemusí vyhovovat a její umístění do Panského dvora může generovat i jiný, kulturnější než jen „overturistický“ charakter provozu při zahrnutí využitelnosti o návštěvníky i mimo obec.

Velikostně a funkčně se nejedná o prostory a do nich umístěné aktivity, které by vadily navrženému apartmánovému bydlení a/nebo ubytování.

Dtto doplnění dvora v půdorysu pomyslné kvadratury dalšími dvěma menšími objekty. Jeden, navržený k rekonstrukci, má upravenou dispozici tak, aby jeho využití mělo charakter právě prostorově vnímatelných místností s pravidelným tvarem k využití pro různé kluby, občanská sdružení, je chápán s odkazem k historickým formám jako místo vycházející i z pozitivně chápaných tradic.

Druhý, vnějším rámcem shodný objekt je novostavbou s podobně jen plošně s většími možnostmi (cca 8x8 místnostmi) uspořádání; zde je uvažováno např. s využitím pro skautské a další podobné aktivity.

Vnitřní dvůr je navržen pro klidný pobyt a nerušící oddech, nikoli externě zaměřené aktivity naplňující geometricky jasně vymezené plochy mezi objekty.

Konstrukčně technické řešení

Vzhledem k tomu, že se jedná o profesní formu předstudie s vymezením ideového a funkčního řešení, konstrukční řešení je obsaženo jako koncepce ve výkresové části. Konstrukce stávajících objektů jsou tradiční, jen místy se objevují aplikace soudobých technologií. Samozřejmě s ohledem na průkazy energetické náročnosti se počítá s tím, a to je v návrzích zohledněno, co vše vyžaduje současný nárok na úsporný provoz a ekonomicky přiměřené využití stávajících hmot a konstrukcí - např. ocelové sloupy s klenbami do ocelových profilů, stávající, jistě podle statického výpočtu posilované skladby (knihovna) a pro PENB uvažované nadkroevní skladby s PIR konstrukce atp.

Součástí řešení stavebně technického je i předpoklad pro systém větrání, odvlhčení, posílení stávajících konstrukcí apod. To obecně předpokládá jiné technologické postupy, než jsou při stavbách nových objektů ve starých areálech po asanaci objektů starých - nevyhovujících. Tento přístup postihuje pouze obtížně využitelný objekt průmyslového charakteru s vyvýšenou částí a dalšími prvky, které racionálním náhledem nelze dost dobře a ekonomicky využít rekonstrukcí. Naopak objekt podélný ve smyslu ke kulturnímu domu tyto předpoklady rekonstrukce po zkušenostech z podobných zadání (Telč, veselí n. Moravou) splňuje velice dobře a rekonstrukce a inovace se dá provádět (alespoň z tohoto zevrubného studijního pohledu) úsporně a reálně.

To vše - jak dispoziční základ pro využití, tak pro konstrukční postupy se promítá i do architektonických forem (některých i zajímavých - např. umístění odvětrávajícího komínového tělesa, střeš, okenních otvorů apod.) a ty zase z výše uvedeného ekonomického & technického hlediska do koncepce celku i jednotlivých rekonstrukcemi upravovaných a nově navrhovaných prostorů.

Pokud jde o čistě ideu architektonickou,

pak byl zvolen přístup, která se odvolává na ta řešení, která jsou tzv. „nereferenční“. To znamená, že vycházejí z podstaty teorie a tak založení architektury hospodářských staveb, totiž bez zbytečných přívěsků a designérsky ne architektonických příkras, a to analogicky teorii Valeria Olgiatiho.

Zde pro pochopení přístupu je několik na vlastní záměr ideje Panského dvora v Jedovnicích parafrází z překladů dosud nepublikovaných (doc. Petr Rezek):

První východisko je směřování k samozřejmosti v zážitku z prostoru dvora. Zážitek z prostoru je zde to, s čím se i v Panském dvoře jako uživatel z obce i návštěvník jako turista zvnějšku setkává a co intuitivně cítí při vstupu do dvora a z něj do místnosti; neboli jde nejen o to, co dělá architekturu jen zajímavou při pohledu na budovu z exteriéru. Nejde tedy o zážitek turistu pouze a jen z náhodného setkání s designérskou (ne)architekturou, zážitek z Panského dvora a jeho místností je tak obyvatelný, ne „overturistický“. To, co návštěvník, a to zejména obyvatel zažije, je založeno na předloženém záměru proměny architektury. Pro to není záměr spočívající v pravidelnosti dvorce i místností zanedbáním toho, co může tento architektonický záměr udělat z potenciálu areálu spíše dlouhodobě opakovaně užívaný.

Jako architekti tak činíme to, co je výše uvedeno, tím, že dáváme areálu a v něm místnostem přesnou fyzikální formulaci, pokud jde o tvar a stěny, sloupy, podlahy, stropy, materiál, světlo, texturu, i často zanedbávanou akustiku a další ostatní vlastnosti, které zapojují smysly člověka prostory obývaných; a to nejen při vstupu do místa a z něj do místnosti, ale právě při pobytu.

Důsledkem tohoto vlastního požadavku je, že míníme mít na mysli tento geometricky jasný prostorový záměr již před vypracováním projektu na budovy. Architektura musí mít o svém řešení tuto ideu: Uživatel, a to hlavně jako obyvatel obce bude vstřebávat na budovu jako celek svého smyslového aparátu, včetně svých kognitivních schopností. Předpokládá se někdy stále ve smyslu postmodernismu, že emocionálně prožívaná budova je obecně exkluzivně inkluzivní. Přesný opak je pravdou. (Architektura, která se zde nepředkládá, ale která je, jako viz výše jen či hlavně designérská, si klade za cíl být nejvíce emocionálně vnímána svými zvláštnostmi (corten, beton, sklo, atd. - tyto speciální a nearchitektonické efekty se mohou jen povrchy lišit, aniž by se změnil příběh celého architektonického záměru). Toto srovnání předkládaného řešení s obvyklými časově podmíněnými přístupy představuje důležité vymezení, které platí pro Panský dvůr a jeho budovy: zážitek z prostoru má určitou logiku a tato logika podléhá architektonické ideji výše naznačené. Proto předložené řešení není chápáno jako projev již míjející nás doby, protože toto míjení je ve skutečnosti nejméně společenskou, tedy pro obec i jako jsou Jedovnice nevhodnou architekturou.

Taková architektura má tendenci být soukromá; je omezující a v podstatě pro obyvatele vlastně není příliš zajímavá. **Naopak, předkládaná architektura by se měla zmocnit lidí a pohlit je svou samozřejmostí a možná nadčasovostí.**

Abychom dobře uchopili podmínky pro dobrý pobyt lidí, musíme také zapojit jejich normální smysl. Zážitek z prostoru Panského dvora a většiny jeho místností je zde chápán jako základní pocit, že všichni lidé mají víceméně stejné dojmy, když narazí na proporcčně stejně založené prostory a z nich každou vyváženou místnost.

Z hlediska týkajícího se vědeckého poznání tyto „nefiltrované“ nebo okamžité dojmy z fyzických faktů představují téměř celý náš zážitek z prostoru. To ale neznamená, že

také neinterpretujeme místnosti na základě subjektivních mentálních a fyziologických filtrů. Je však mylná domněnka, že tyto subjektivní konotace, které si každý přináší do své vlastní interpretace, zásadně mění to, co je obecně lidsky (ne jen marketingem) vnímáno, když se lidé setkají s dvorem a v něm s analogickým uspořádáním místností. Předěšlé zkušenosti a sledované rozdíly ve fyziologickém aparátu každého člověka působí určitý stupeň variací, ale tyto variace jsou nejvíce přístupné člověku jako možné analogie - např. **pokrytím dekoru interiérů místností a/nebo stěn Panského dvora texturami povrchů variacemi od minimalistických pruhů až po možnost moderně sgrafitových**, i když nejsou rozhodujícími faktory pro to, jak lidé z Jedovnic budou prožívat celý prostor areálu i každou jednotlivou místnost.

Areál panského dvora se může identifikovat jako klidné ale potenciálně pro výrazně proměněné místo ve stopě navazující na část původního dvorce. Tento přístup generuje spíše střízlivé tvarosloví, které nebude ve vztahu ke stávající podobě lokality v kolizi, naopak podmínky bydlení a dalšího adekvátního zázemí bude jen podporovat. (viz dále záměr navazující na nové pojetí architektury, jak ji po ústupu postmodernismu vidí také např. význačný italský praktik a teoretik Valerio Olgiati).

reference: Lutherův archiv - přístavba památkově chráněného objektu, Eisleben, Německo
autor: V. Olgiati

Když představujeme tento základ pro architekturu, je důležité připustit, že zážitek z esteticky a pravidelně uspořádaného prostoru je pro člověka něco naprosto zásadního a základního. Je to psychologická a fyziologická estetika, která nám umožňuje chápat prostor a formu místa a v něm místností jako „suroviny“ námi předkládané architektury. **Je důležité zde uvést, že prostory existují ve vztahu k sobě i jiným místnostem, ve kterých je obvykle práce se sousledností vjemů - posloupností několika základních pohybů.** S takovými pohyby lze srovnávat místnosti a jejich vztahy s ostatními místnostmi v celém areálu a každé jednotlivé budově.

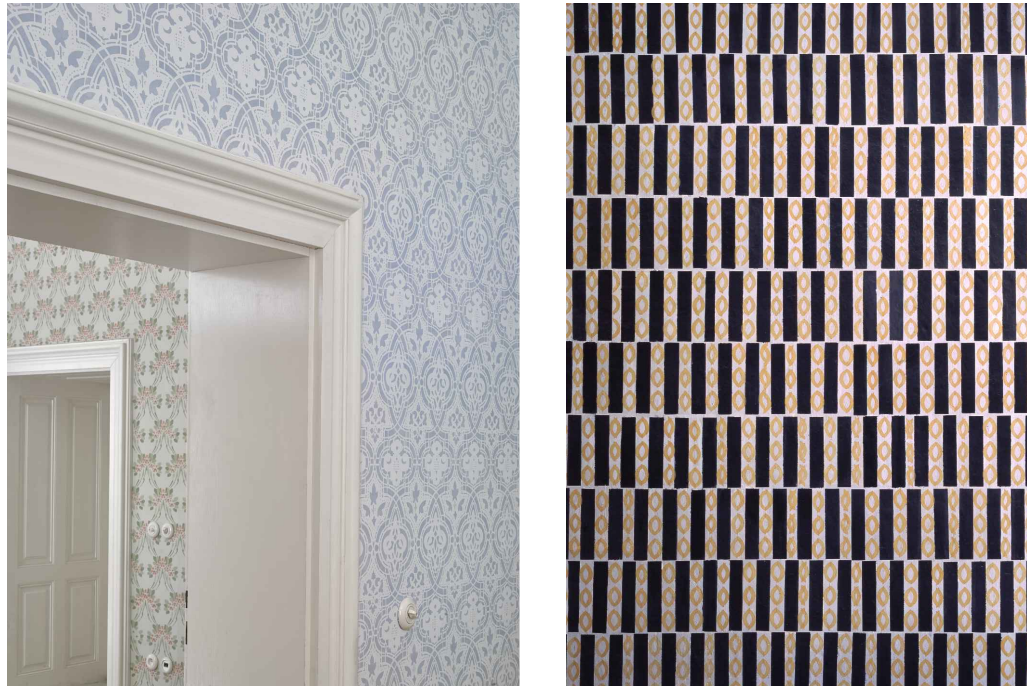

reference: Rekonstrukce a úprava rodného domu Josefa Hoffmanna v Brtnici
© Atelier Brno, s.r.o.

Budovy stejně jako místnosti v nich patří do celku, ale mají také relativní nezávislost. Proto sama **každá místnost svými proporcemi i zamýšleným dekorem (viz analogie z domku zahradníka z Valtic a/nebo z rodného domu Josefa Hoffmanna) je sama vlastní архитектурou.**

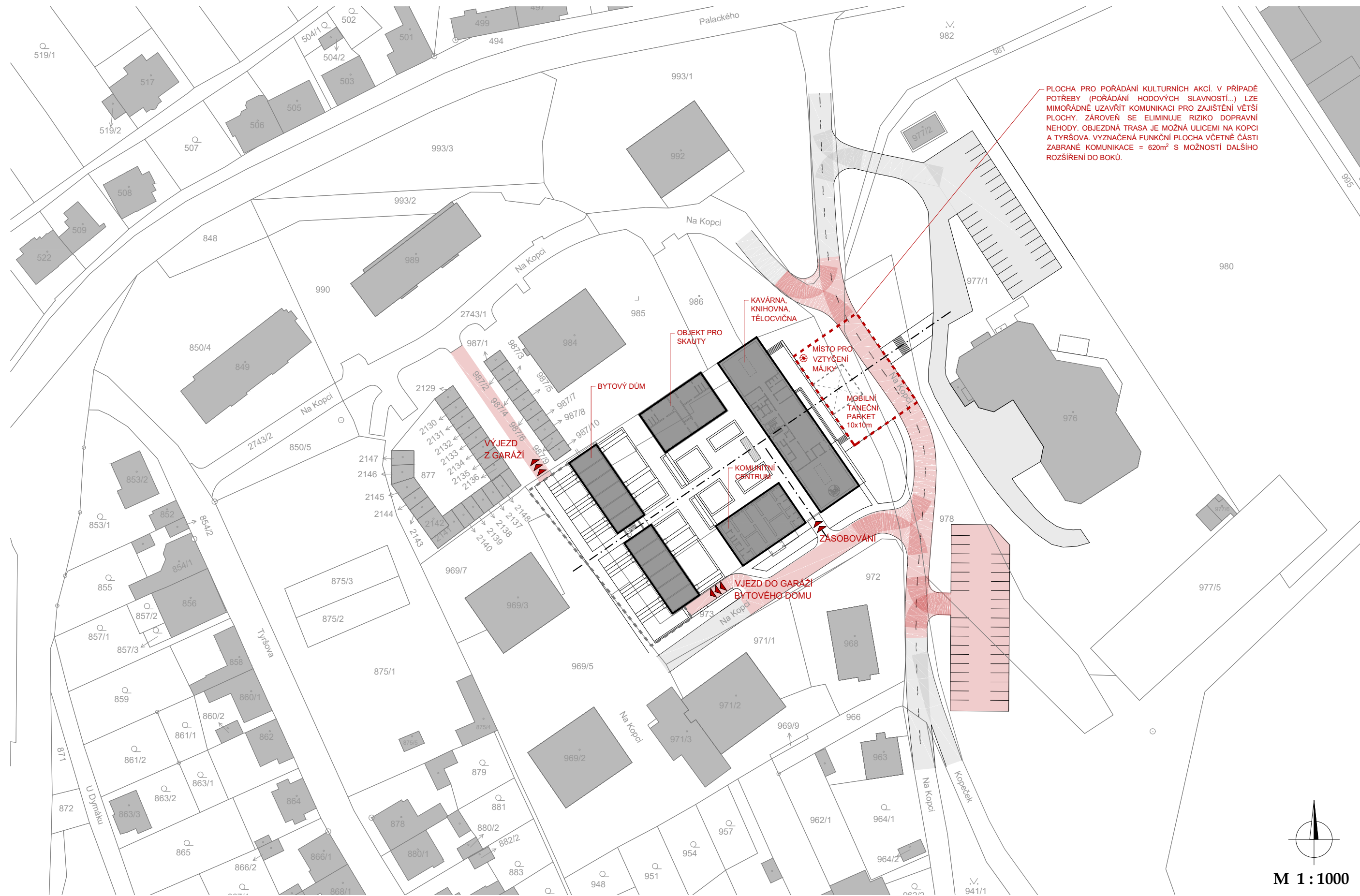
reference: Rekonstrukce a úprava rodného domu Josefa Hoffmanna v Brtnici
© Atelier Brno, s.r.o.

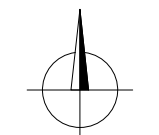
reference: Rekonstrukce a úprava rodného domu Josefa Hoffmanna v Brtnici
© Atelier Brno, s.r.o.

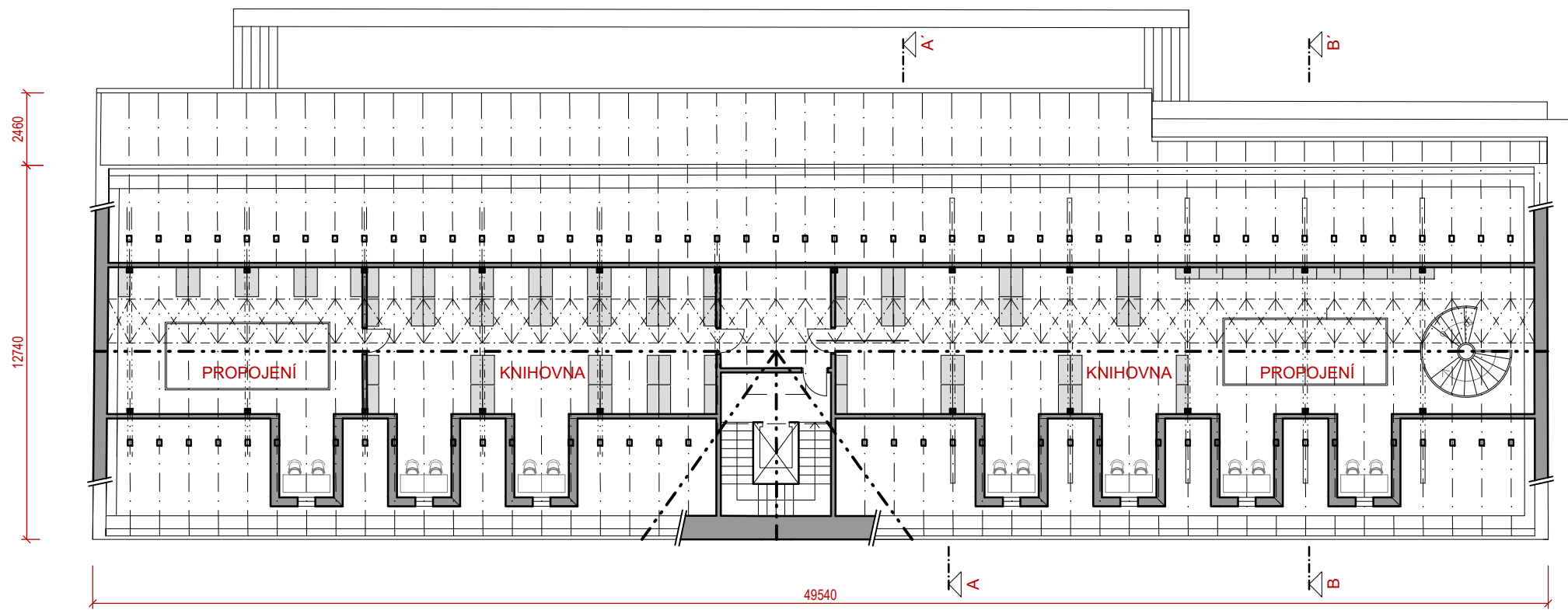
reference: Rekonstrukce a úprava rodného domu Josefa Hoffmanna v Brtnici
© Atelier Brno, s.r.o.

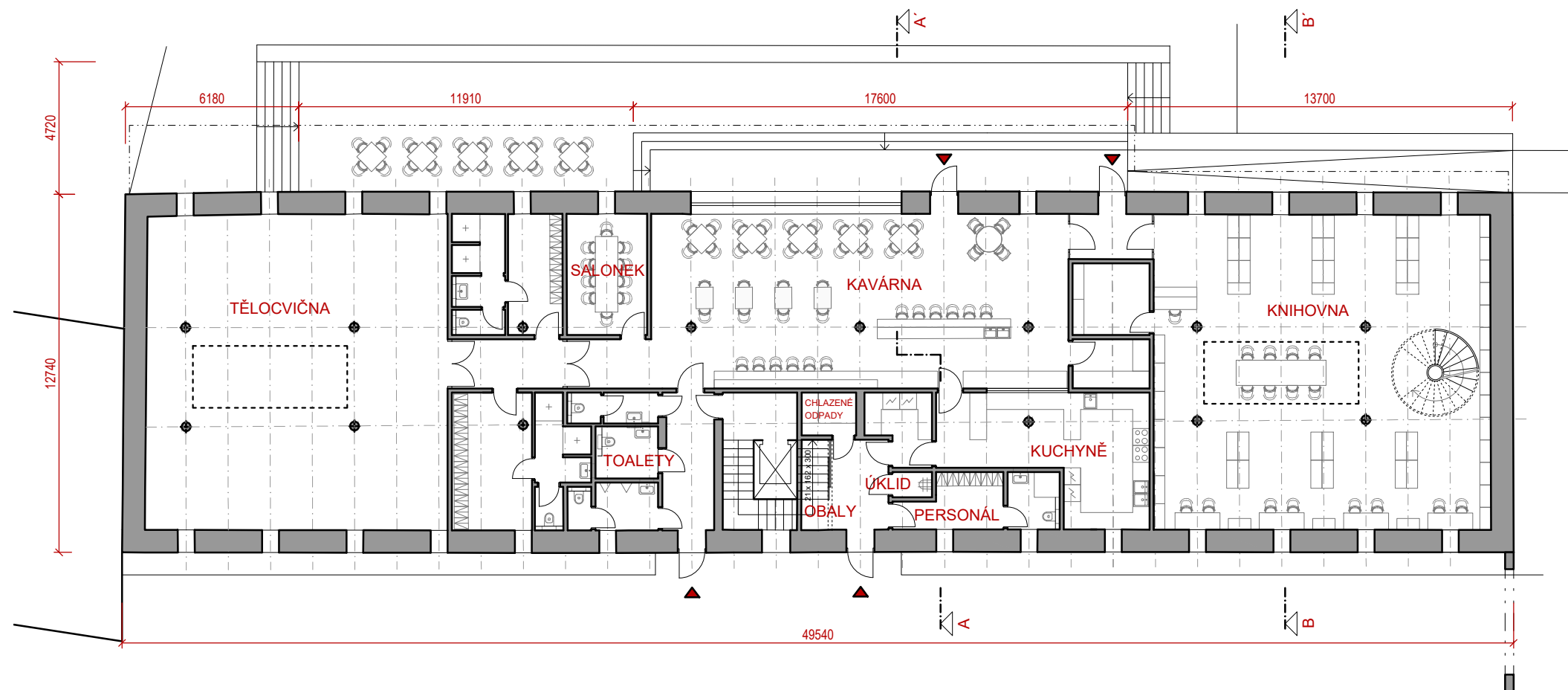
PLOCHA PRO POŘADÁNÍ KULTURNÍCH AKČÍ. V PŘÍPADĚ POTŘEBY (POŘADÁNÍ HODOVÝCH SLAVNOSTÍ...) LZE MIMOŘÁDNĚ UZAVŘÍT KOMUNIKACI PRO ZAJIŠTĚNÍ VĚTŠÍ PLOCHY. ZÁROVEŇ SE ELIMINUJE RIZIKO DOPRAVNÍ NEHODY. OBJEZNÁ TRASA JE MOŽNÁ ULICEMI NA KOPCI A TYŘŠOVA. VYZNAČENÁ FUNKČNÍ PLOCHA VČETNĚ ČÁSTI ZABRANĚ KOMUNIKACE = 620m² S MOŽNOSTÍ DALŠÍHO ROZŠÍŘENÍ DO BOKŮ.

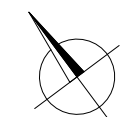
M 1 : 1000

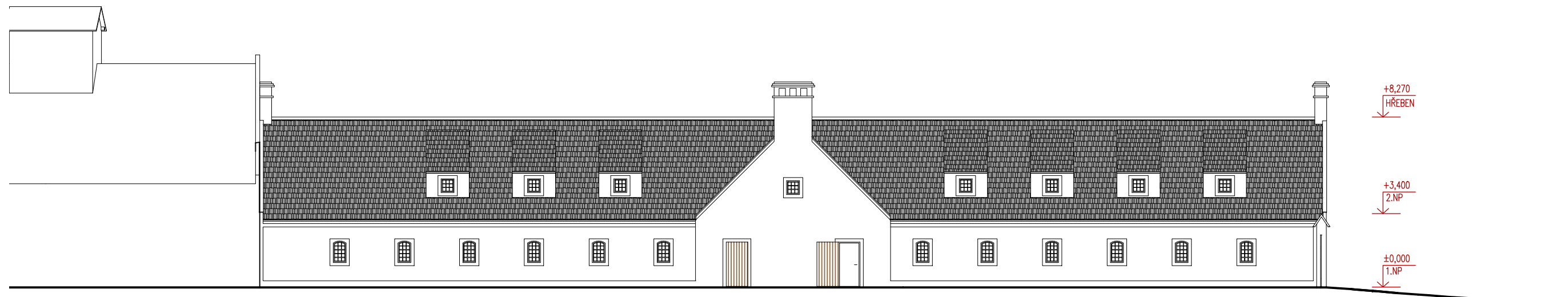
2.NP

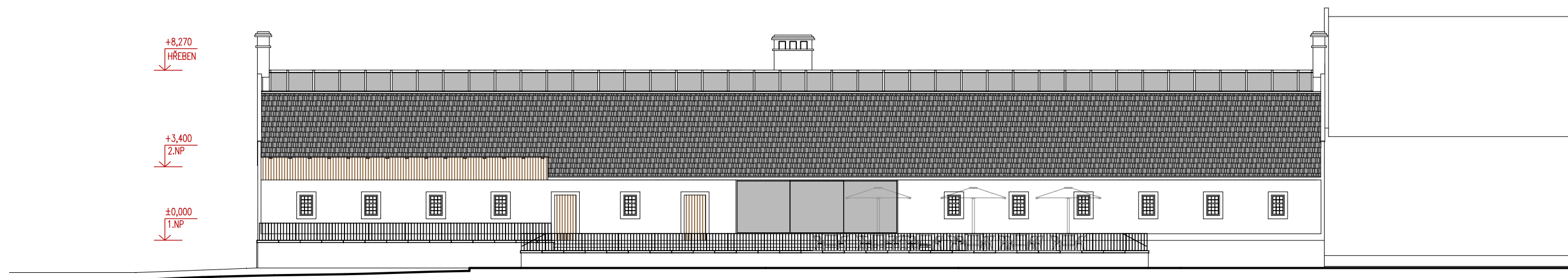
1.NP

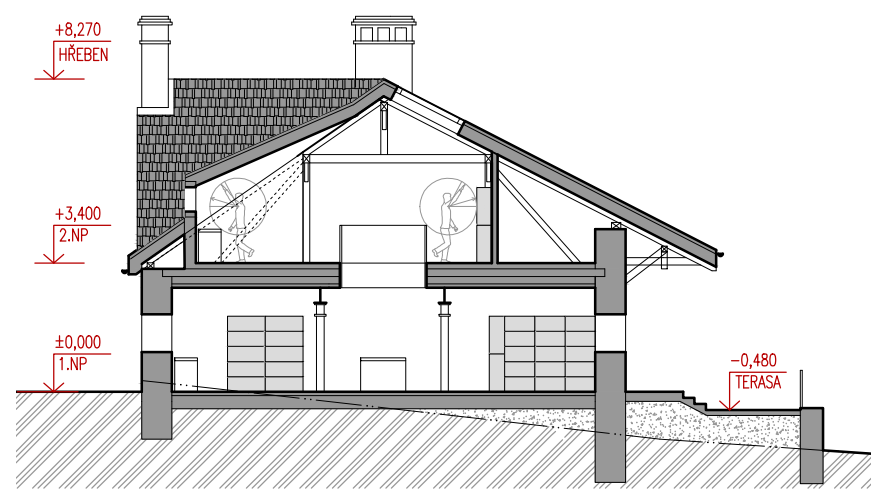
M 1 : 200

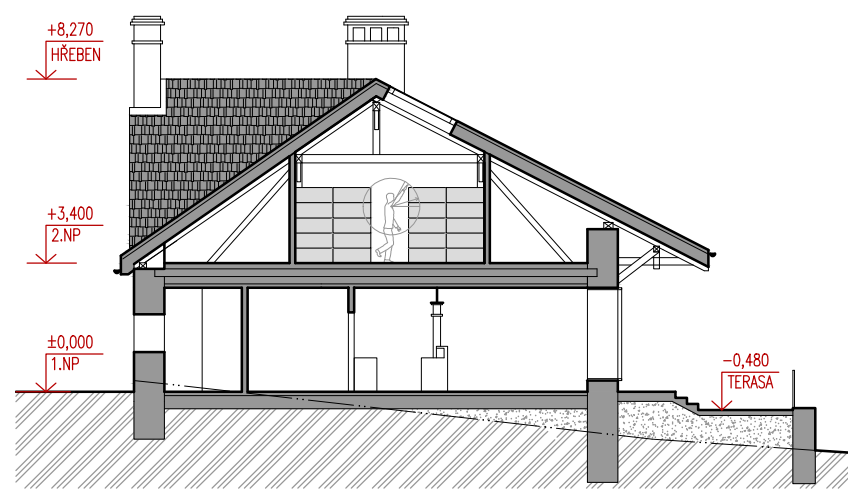
POHLED JIHOZÁPADNÍ

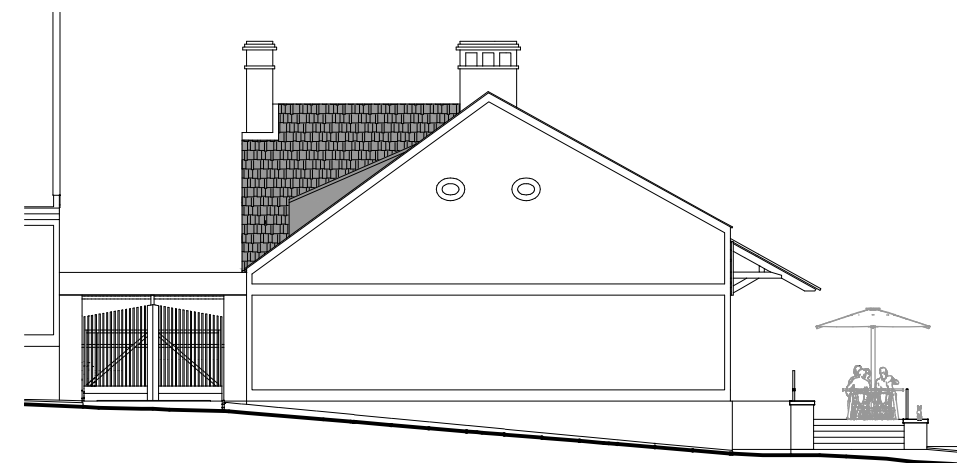
POHLED SEVEROVÝCHODNÍ

ŘEZ A-A

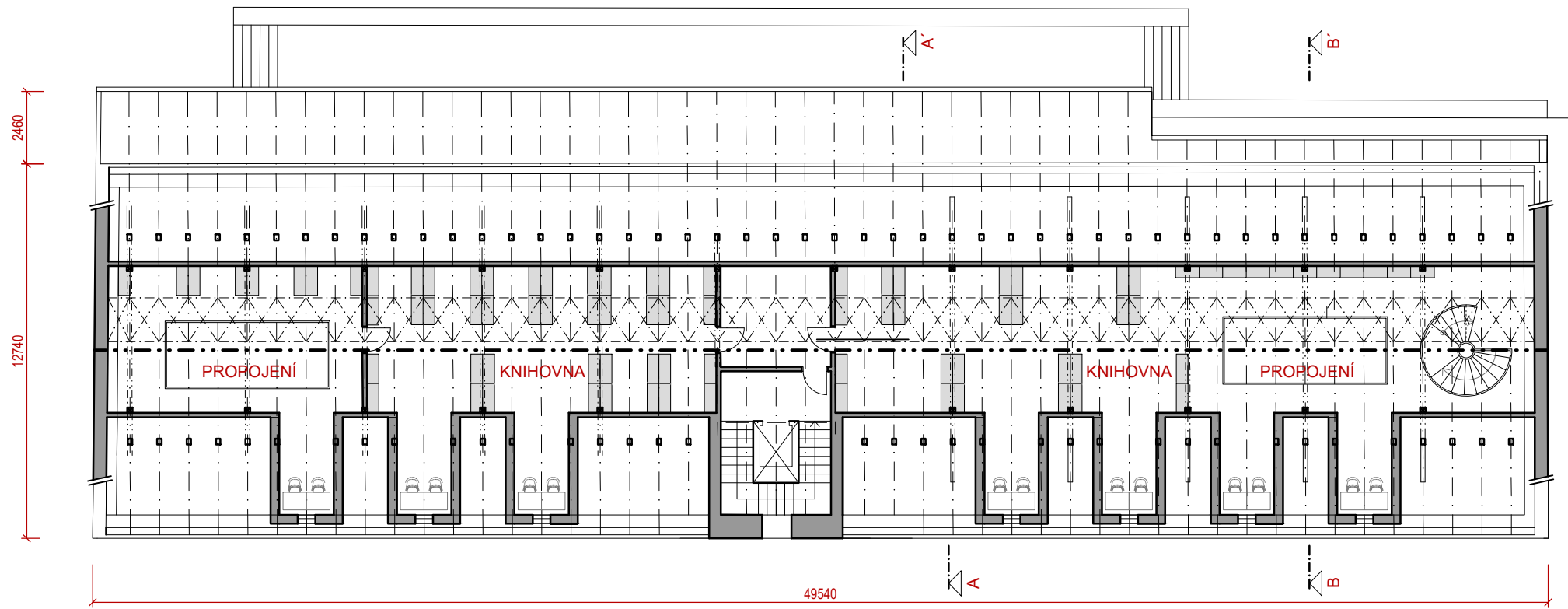

ŘEZ B-B

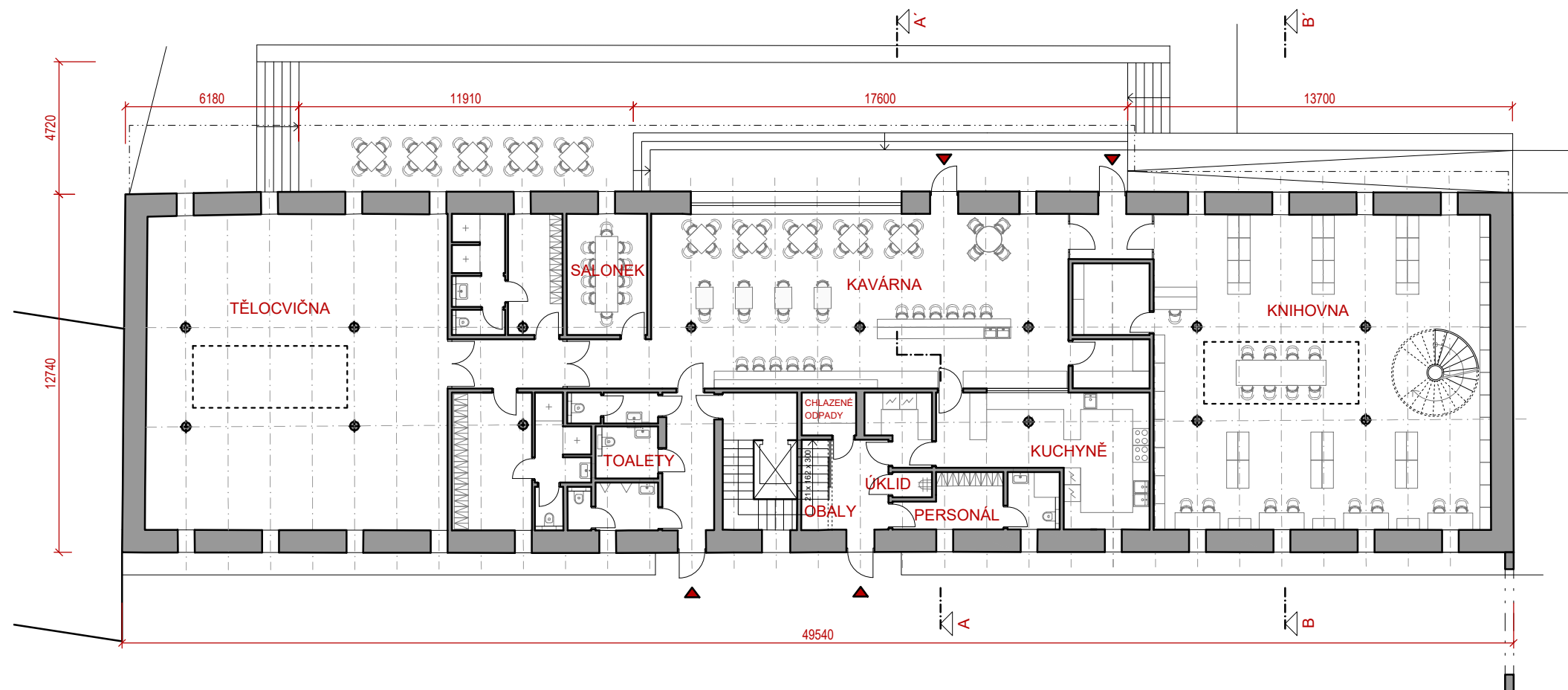

POHLED JIHOVÝCHODNÍ

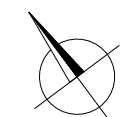
M 1 : 200

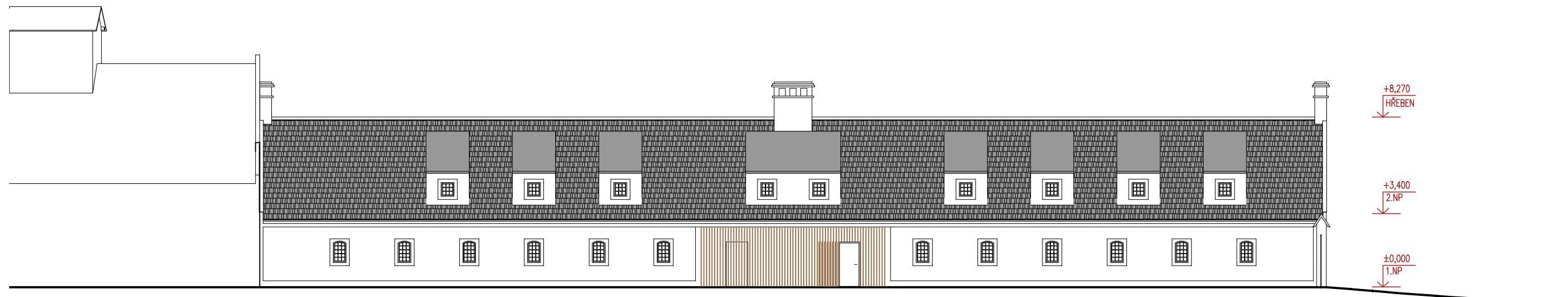
2.NP

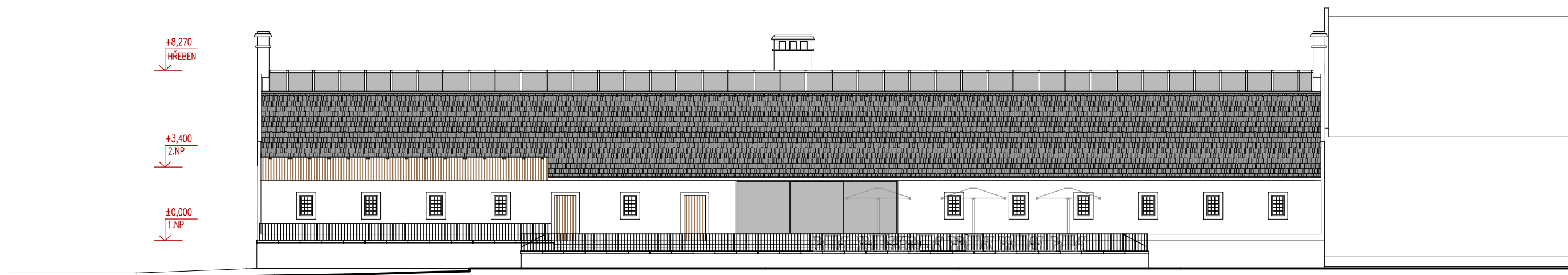
1.NP

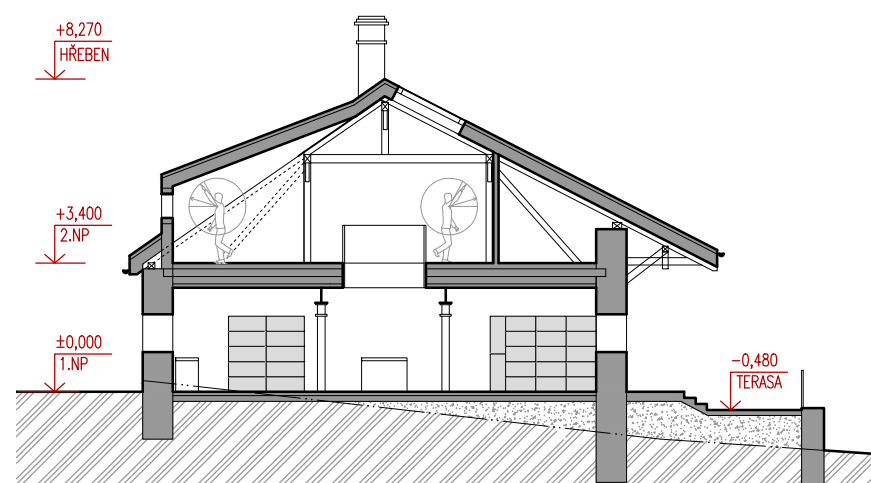
M 1 : 200

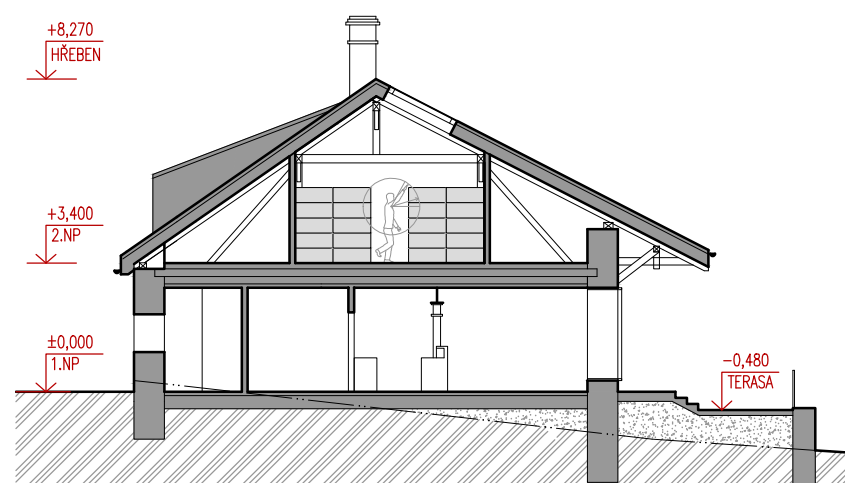
POHLED JIHOZÁPADNÍ

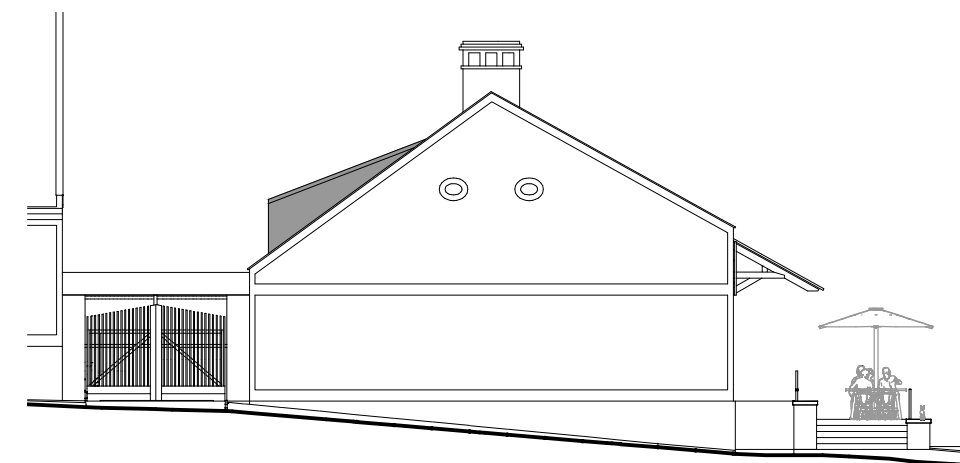
POHLED SEVEROVÝCHODNÍ

ŘEZ A-A

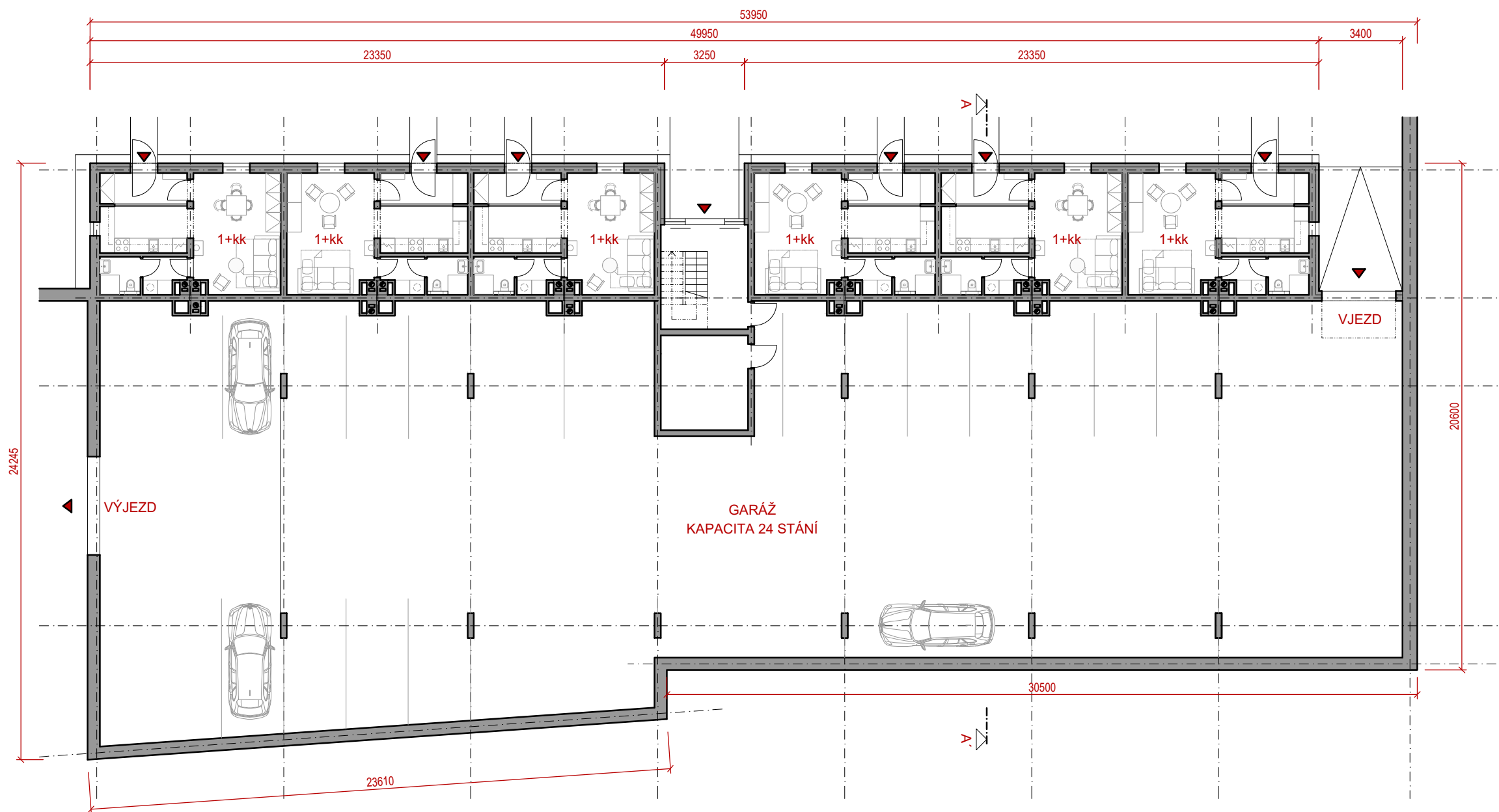

ŘEZ B-B

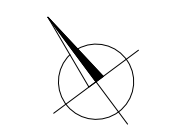

POHLED JIHOVÝCHODNÍ

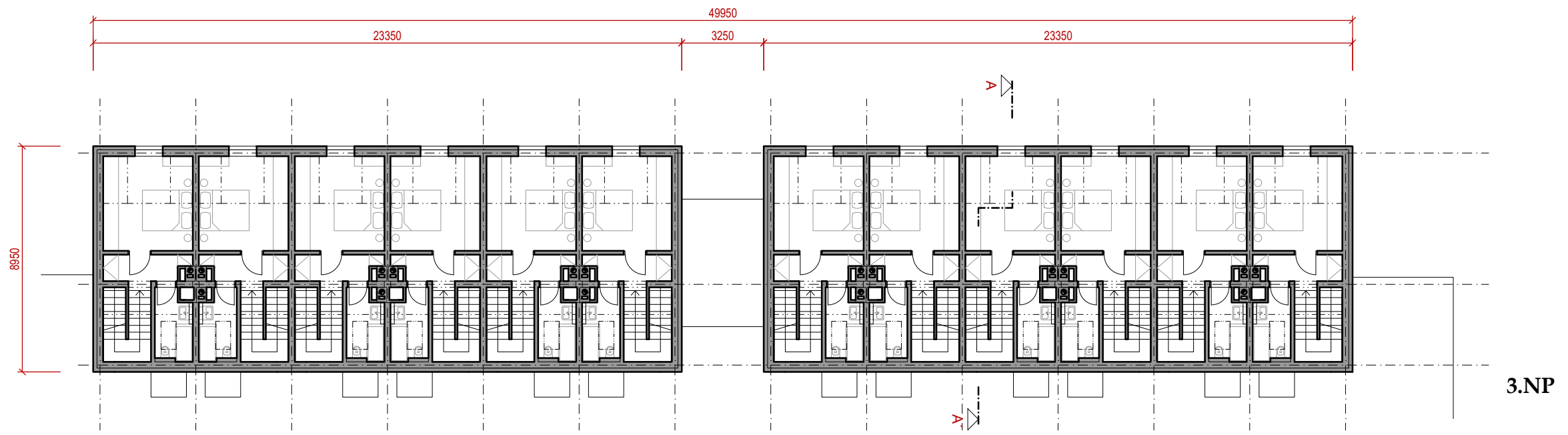
M 1 : 200

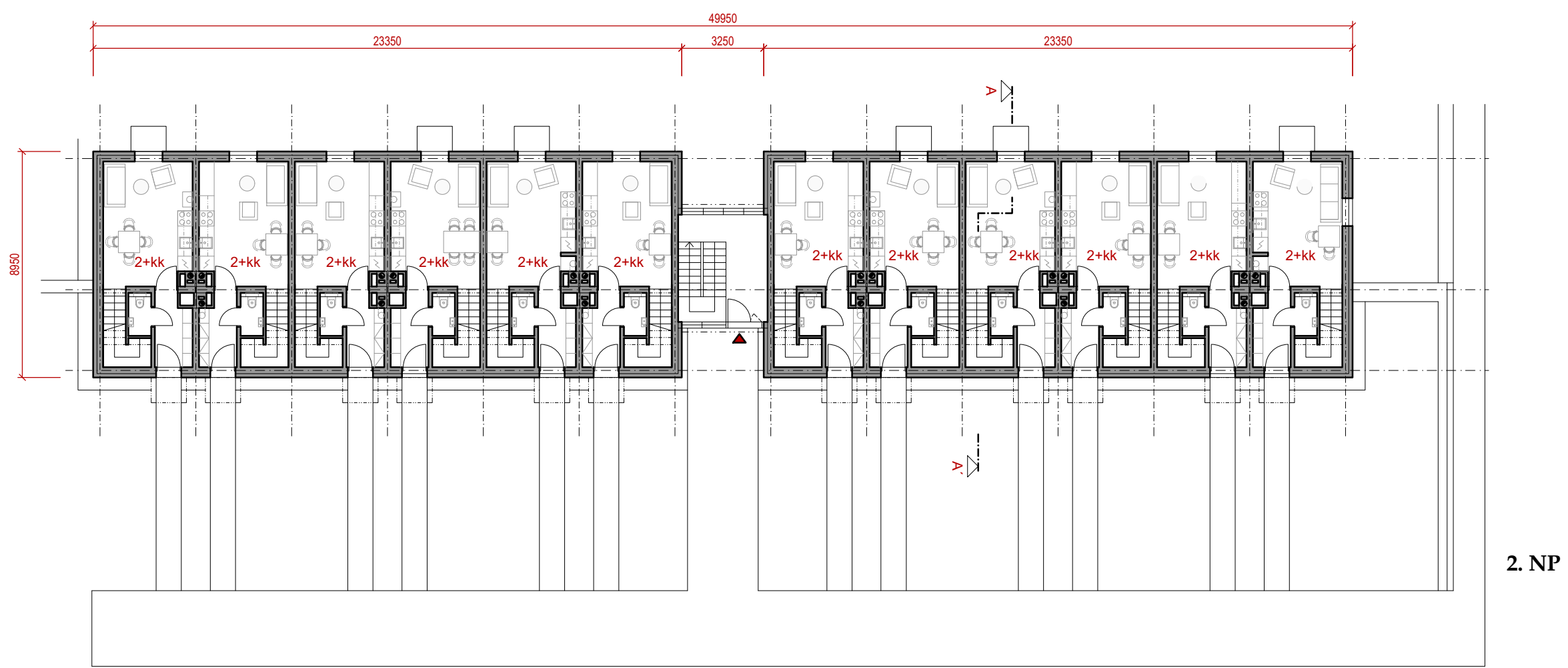
1. NP

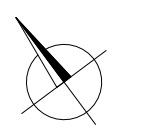
M 1 : 200

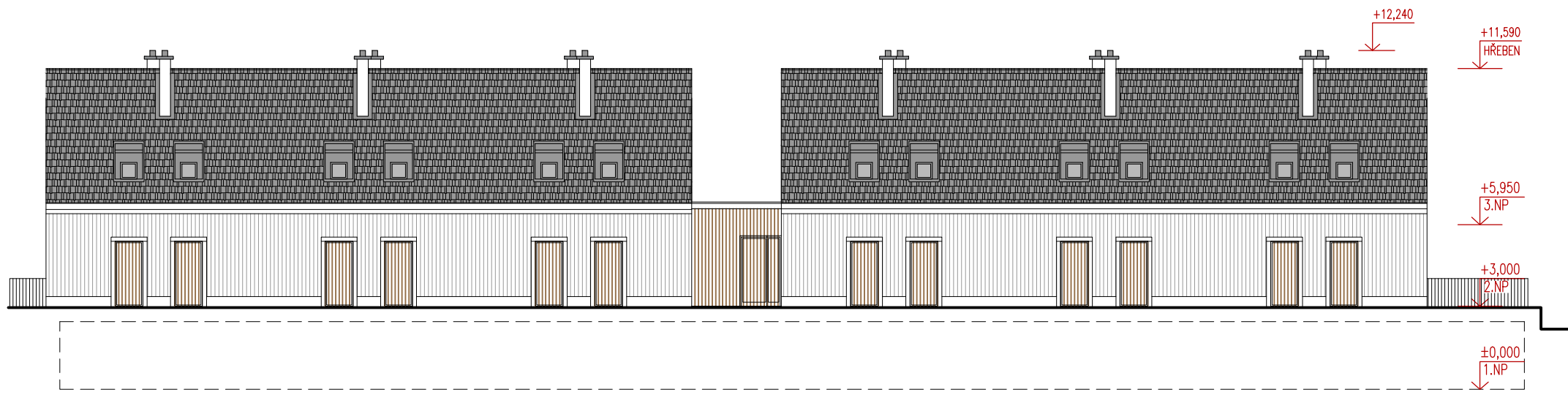
3.NP

2. NP

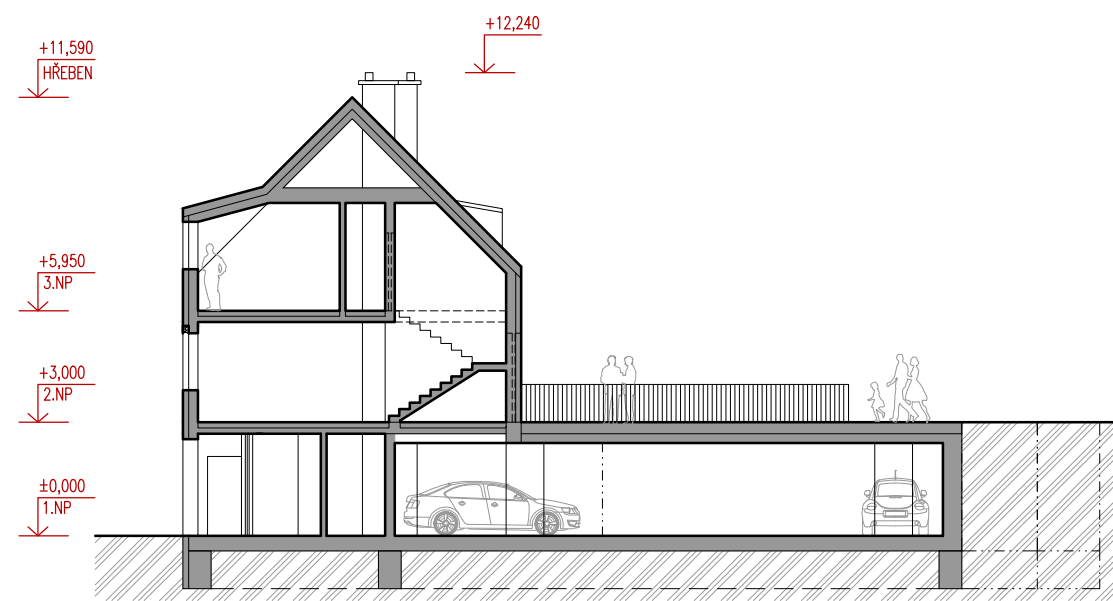
M 1 : 200

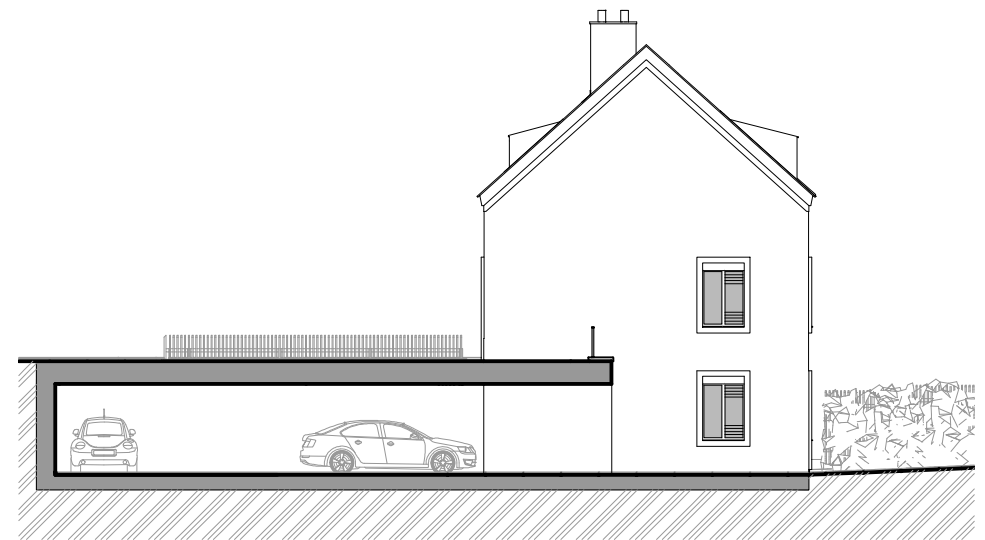
POHLED JIHOZÁPADNÍ

POHLED SEVEROVÝCHODNÍ

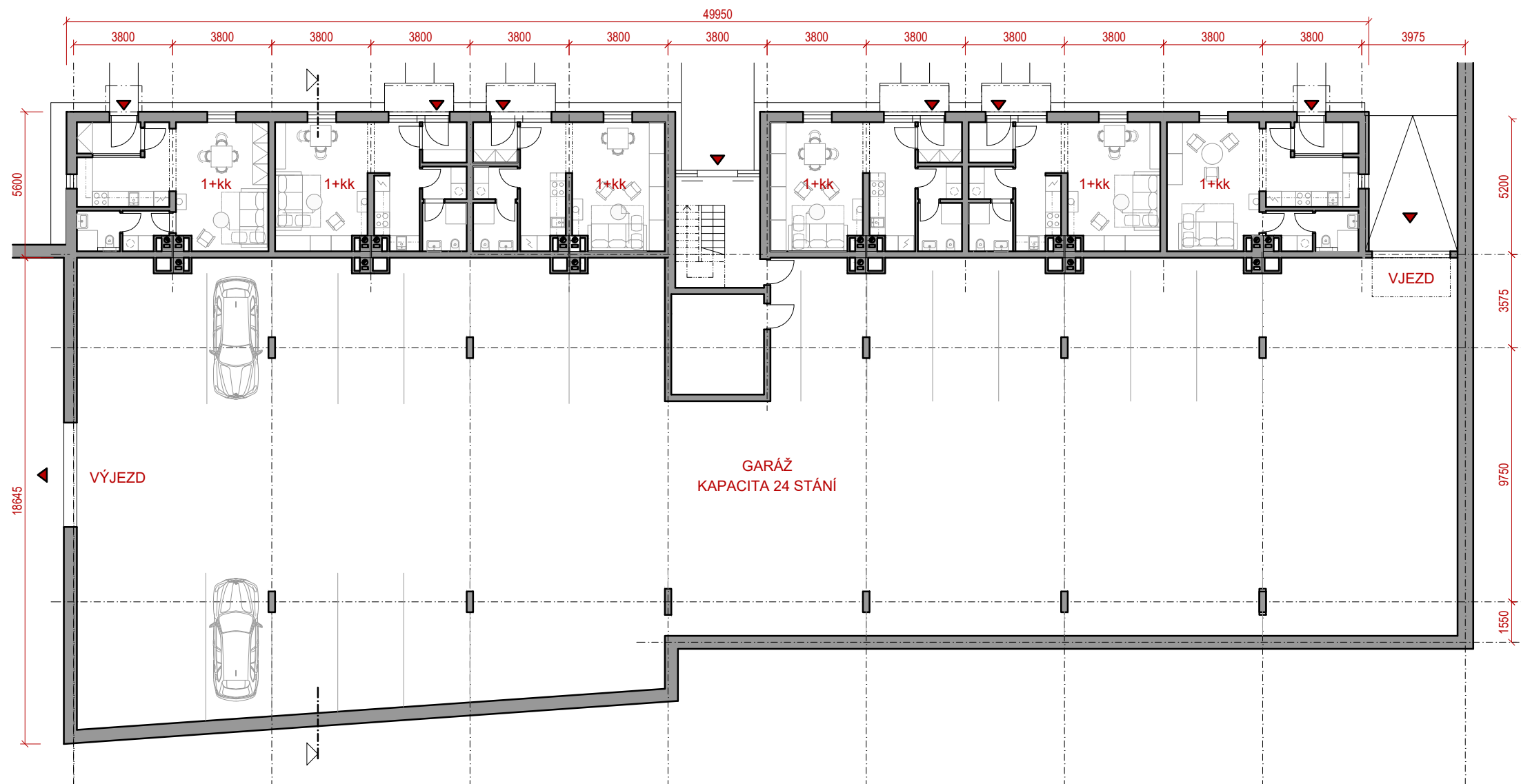

ŘEZ PŘÍČNÝ

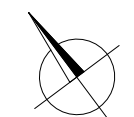

POHLED JIHOVÝCHODNÍ

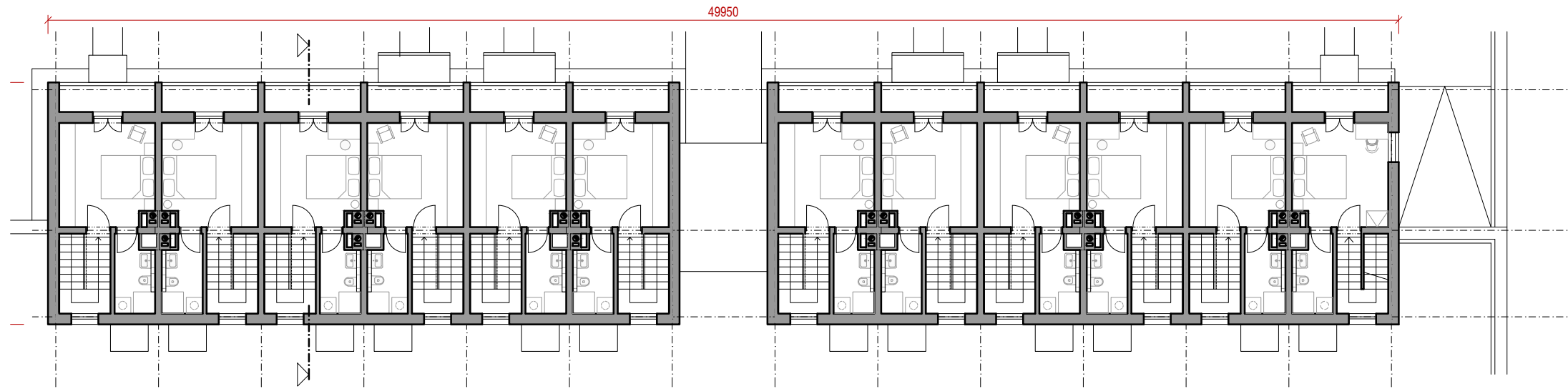
M 1 : 200

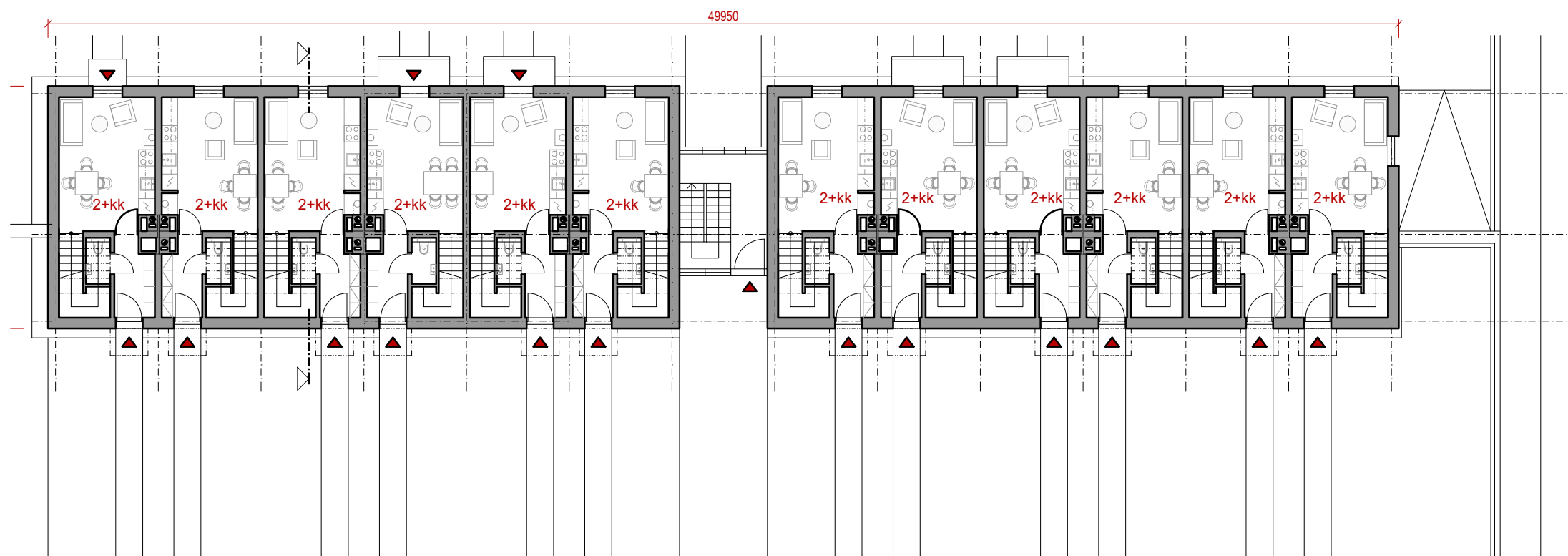
PŮDORYS 1.NP

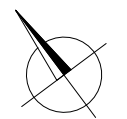
M 1 : 200

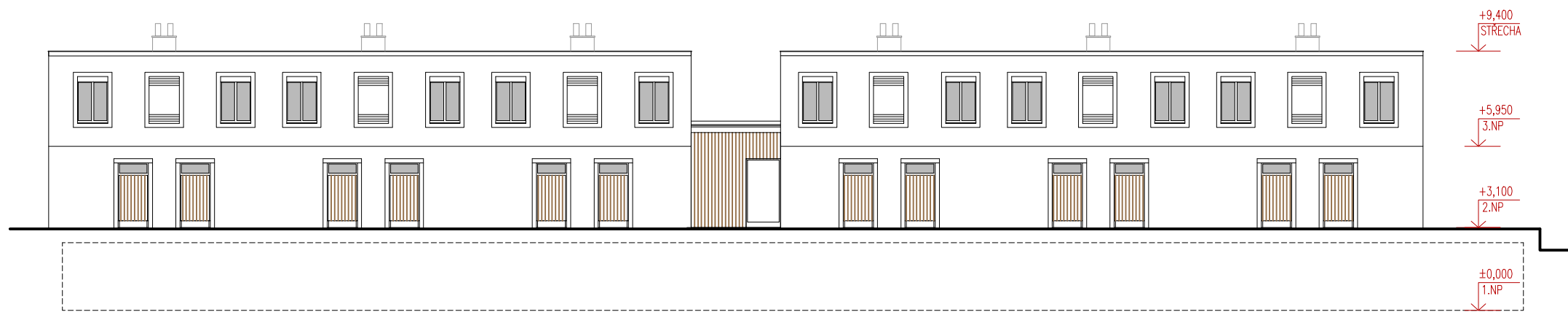
PŮDORYS 3.NP

PŮDORYS 2.NP

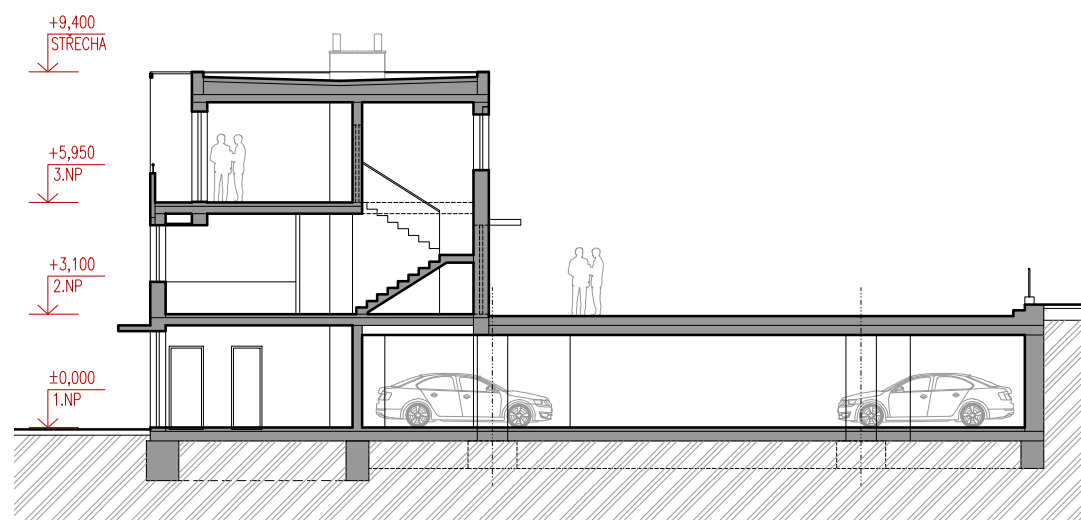
M 1 : 200

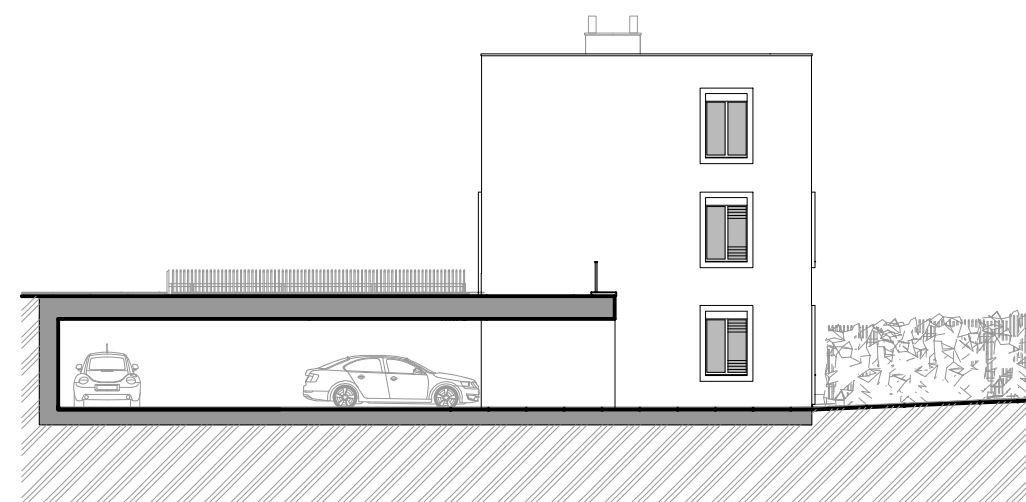
POHLED JIHOZÁPADNÍ

POHLED SEVEROVÝCHODNÍ

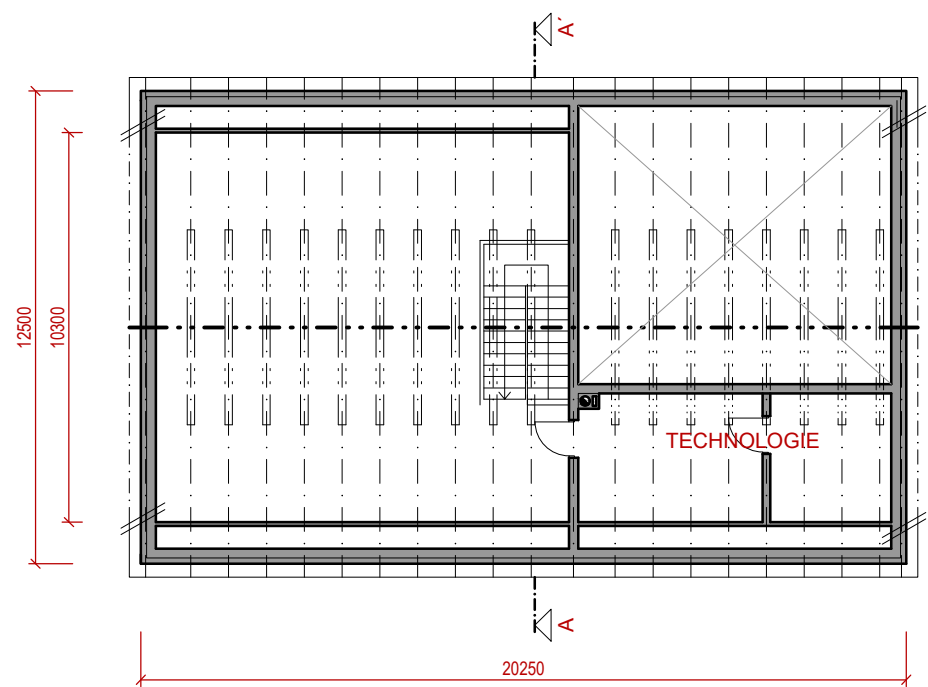

ŘEZ PŘÍČNÝ

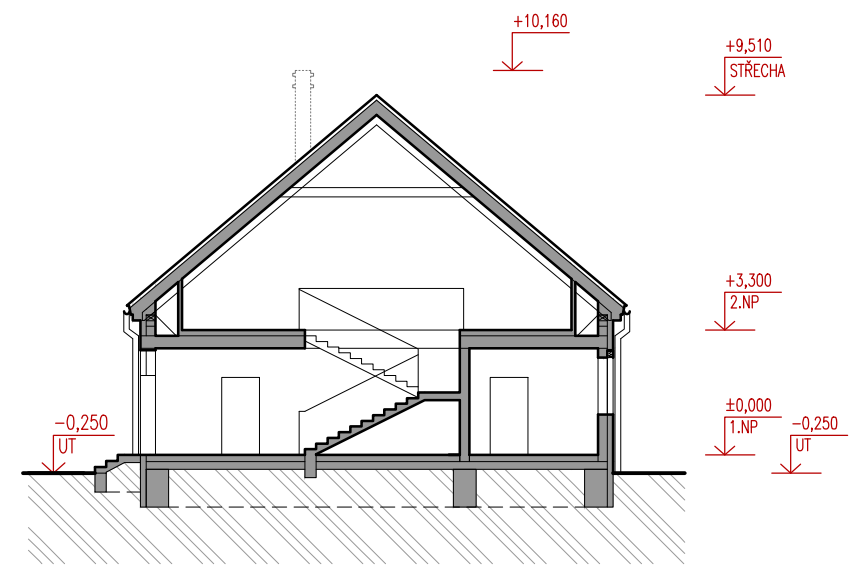

POHLED JIHOVÝCHODNÍ

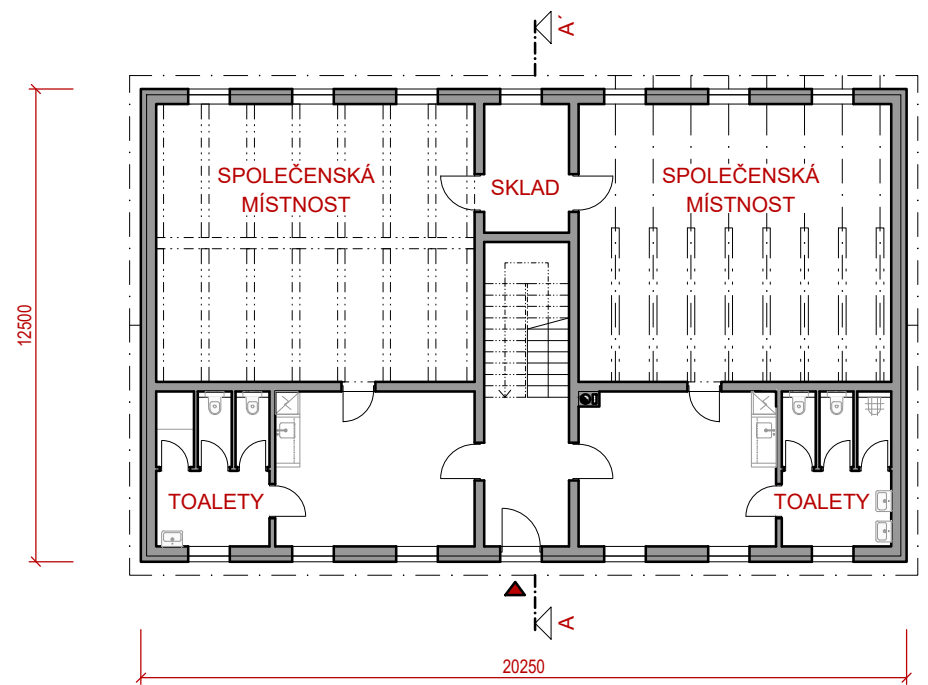
M 1 : 200

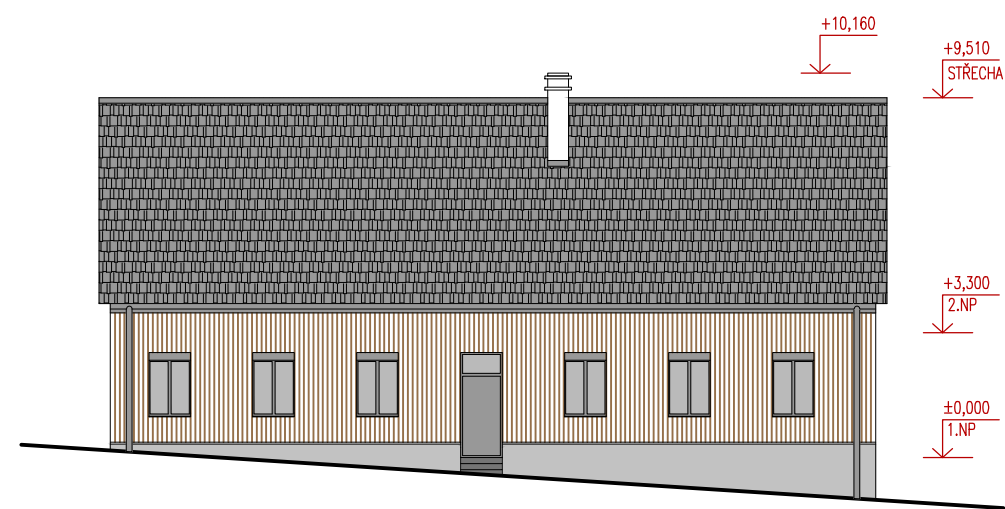
2.NP

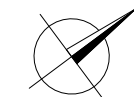
ŘEZ PŘÍČNÝ

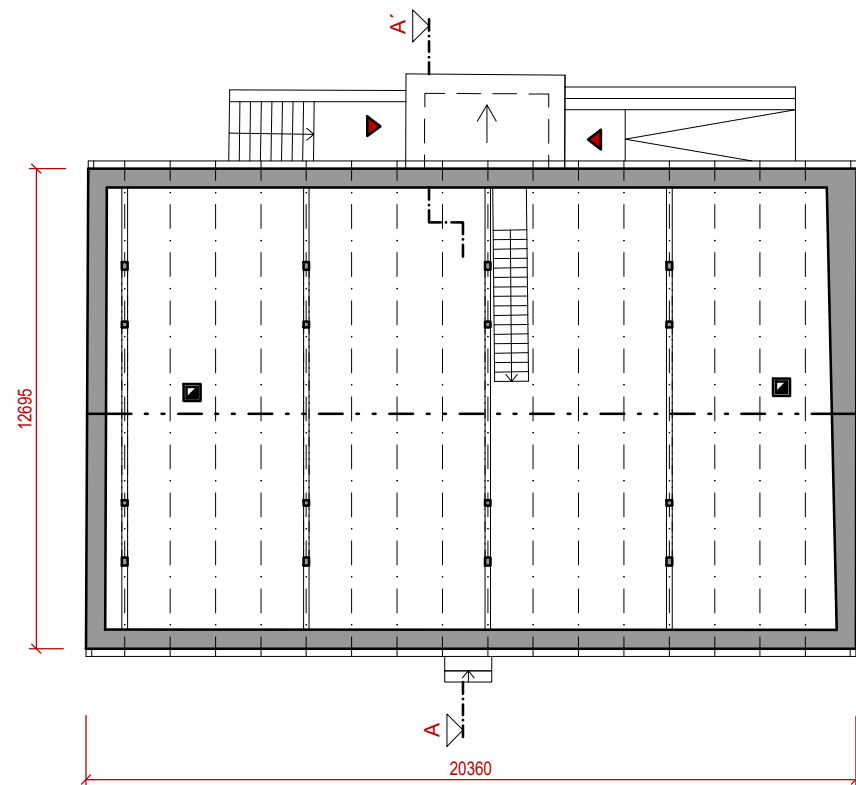
1.NP

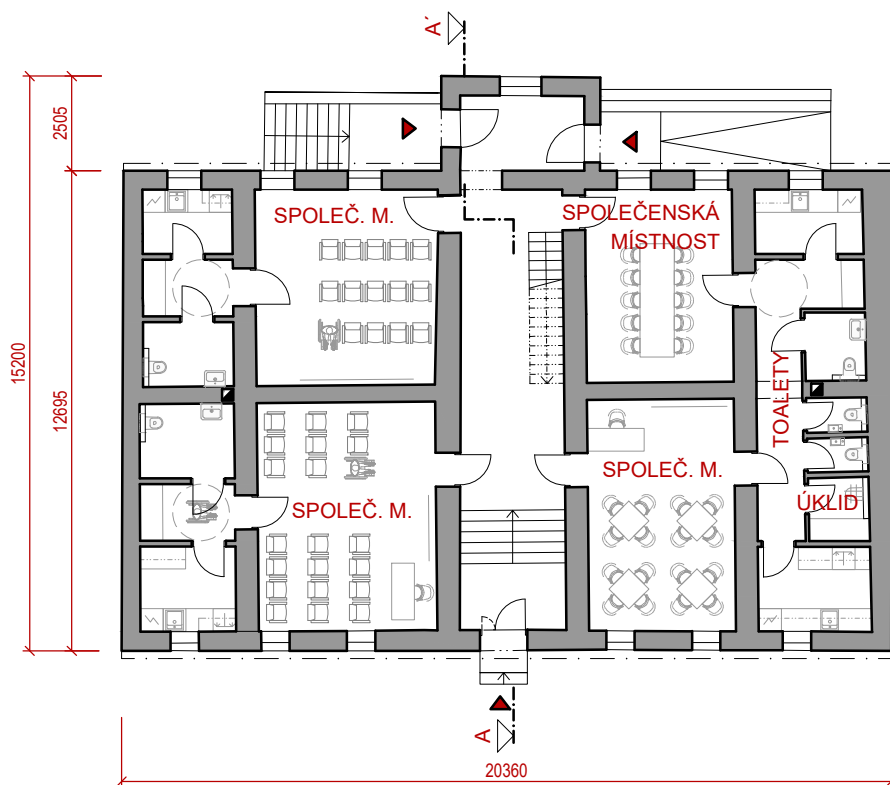
POHLED JIHOVÝCHODNÍ

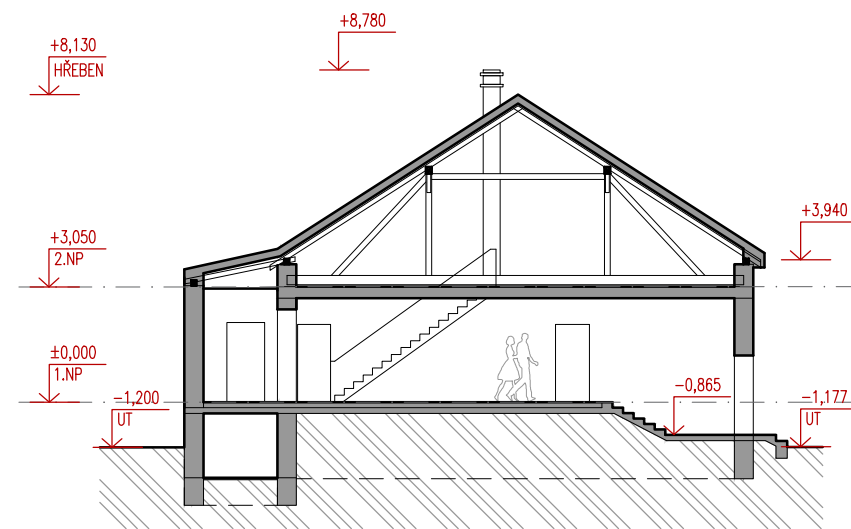
M 1 : 200

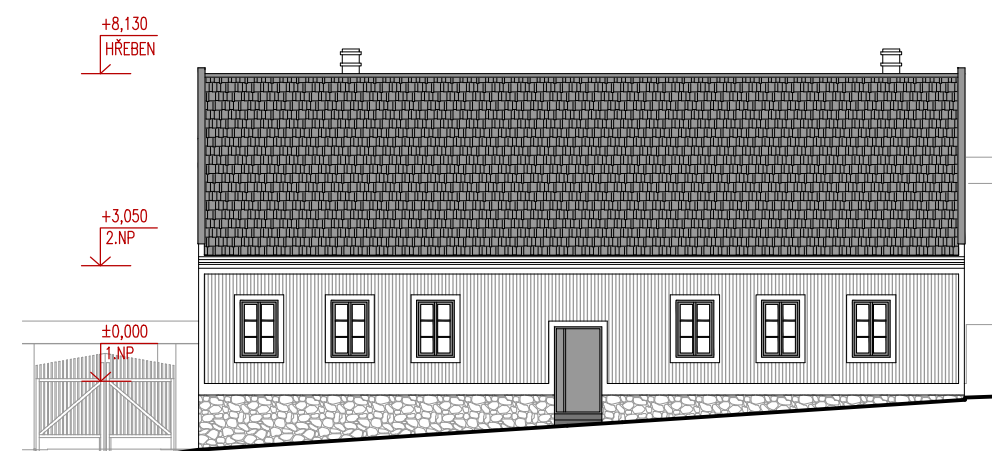
2.NP

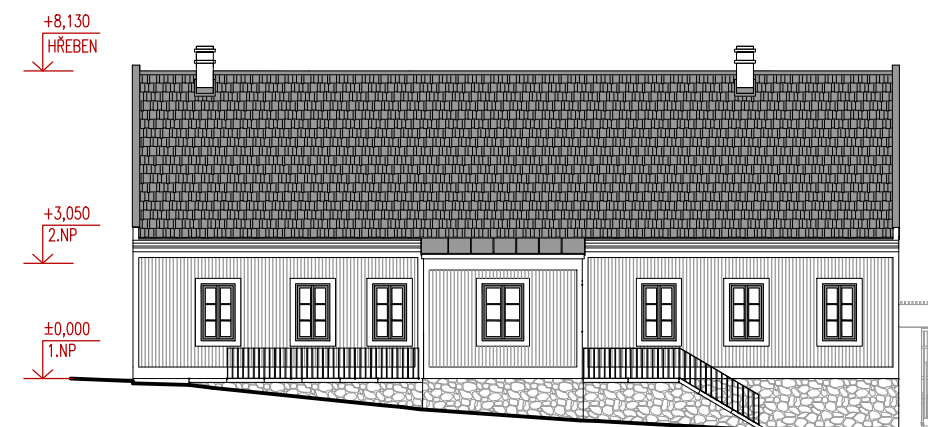
1.NP

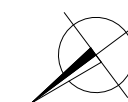
ŘEZ PŘÍČNÝ

POHLED SEVEROZÁPADNÍ

POHLED JIHOVÝCHODNÍ

M 1 : 200

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUĆÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUĆÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA A

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUĆÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUĆÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUĆÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

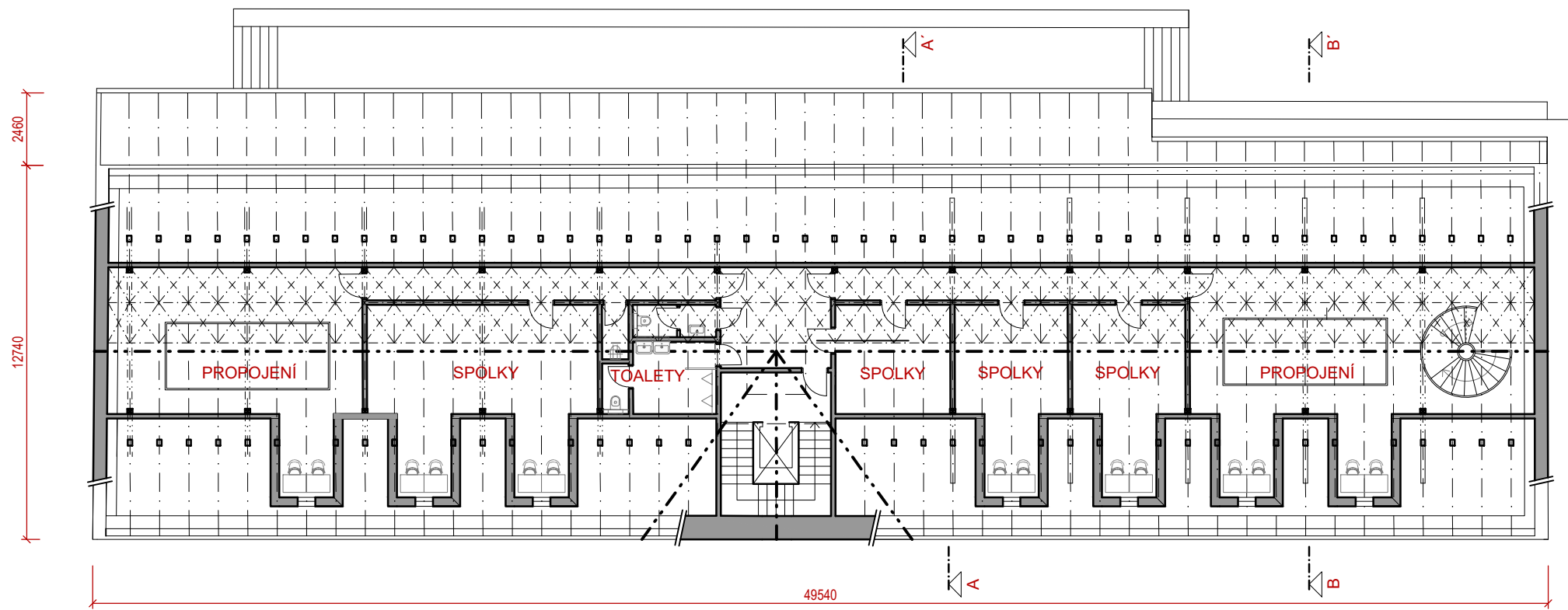
ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUĆÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘÍKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

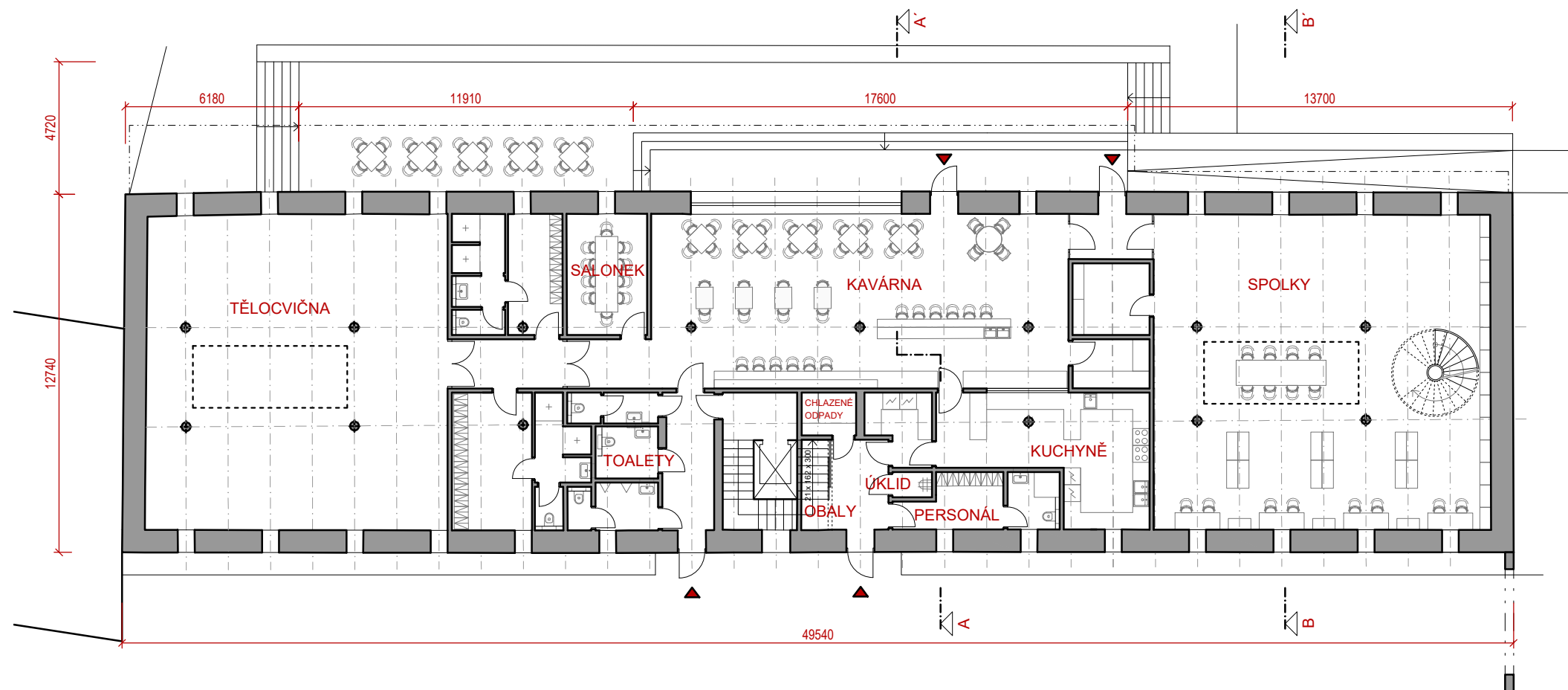
ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUĆÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

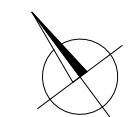
ADAPTACE PANSKÉHO DVORA - JEDOVNICE / ARCHITEKTI HRŮŠA & SPOL., ATELIER BRNO S.R.O. / VEDOUČÍ PROJEKTU PROF. ING. ARCH. PETR HRŮŠA / ZPRACOVAL ING. ARCH. DAVID PŘIKRYL / ČERVENEC 2023
VIZUALIZACE - VARIANTA B

2.NP

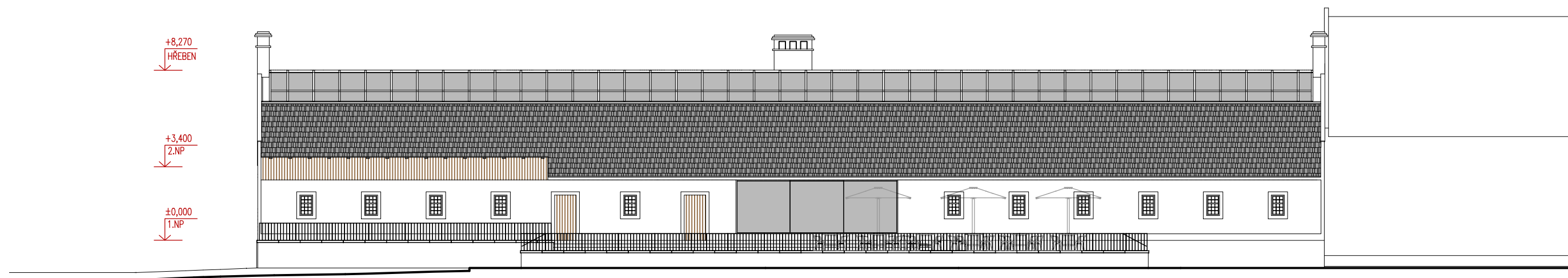
1.NP

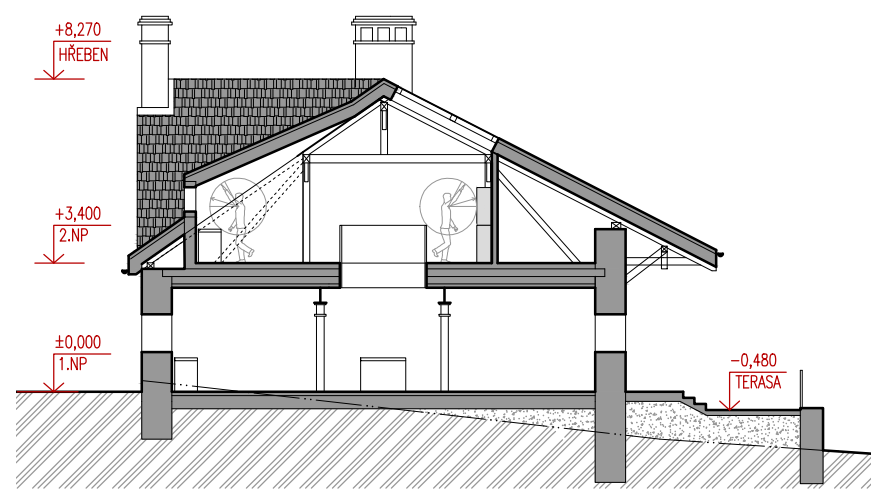
M 1 : 200

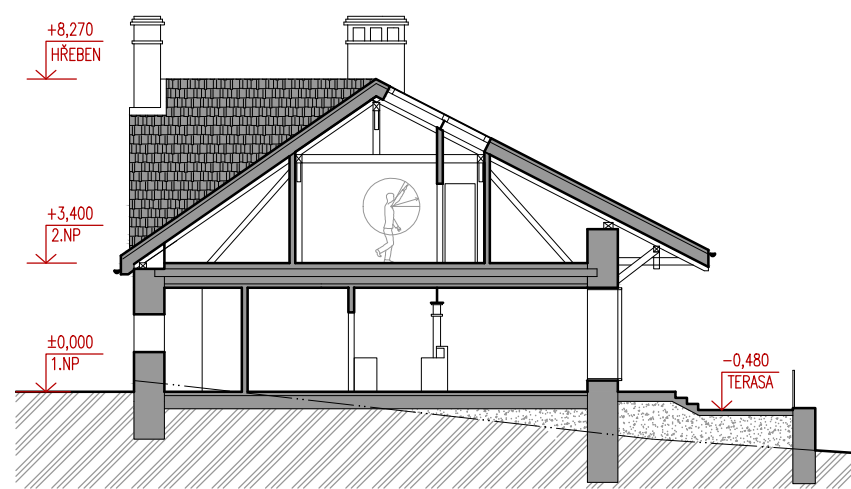
POHLED JIHOZÁPADNÍ

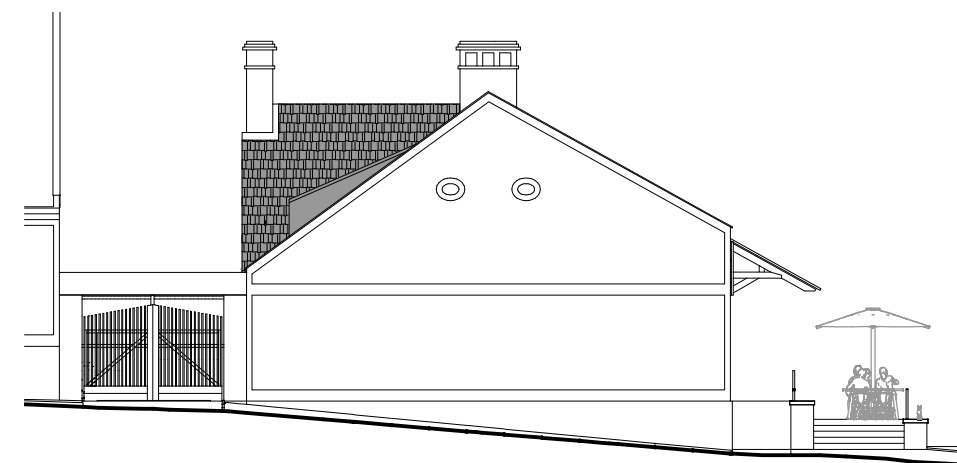
POHLED SEVEROVÝCHODNÍ

ŘEZ A-A

ŘEZ B-B

POHLED JIHOVÝCHODNÍ

M 1 : 200